№ 116 Opłata pocztowa ryczałtem opłacona פּרייז 20 גראָשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאַגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאַווער 16.
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47

דאָנערשטאָג, י"ז אייר תרפ"ז | 19 maja 1927 r. | צוואַנציגסטער יאָהרגאַנג.

סאָוויעטען פאָדערן אַ סאַטיספאַקציע פון ענגלאַנד.

מאָסקווע, 18. מאַי (פּאַט) אין דער פּראָטעסט-נאָטע, וואָס די סאָוויעטישע רעגירונג האָט געשיקט איבערגעגעבען דעם ענגלישען פאַרשטעהער אין מאָסקווע, ווערט פעסטגעשטעלט, אַז רוסלאַנד האָט זעהר לאַנג געדולדעט די ענגלישע פּראָוואָקאַציעס און איצט מוז זי זיך ווענדען מיט דער פראַגע, צי די ענגלישע רעגירונג ווינשט זיך אַ ווייטערע ענטוויקלונג פאַר האַנדעלס-באַציהונגען צווישען די סאָוויעטען און ענגלאַנד, אָדער זי האָט בדעה די דאָזיגע באַציהונגען איבערצורייסען. רוסלאַנד פאַרלאַנגט דערויף אַ קלאָרע און דײַטליכע תשובה און גלייכצייטיג פאָדערט זי אַ סאַטיספאַקציע פאַר דער רעוויזיע אין דער סאָוויעטישער האַנדעלס-געזעלשאַפט אין לאָנדאָן.

פּלאַן פון אַ פראַנצויזיש-ענגלישע אָפענסיווע געגען דײַטשלאַנד און רוסלאַנד,

האָט געזאָלט מיט זיך פאָרשטעלען דער גע'גנב'עטער דאָקומענט פון ענגלישען אויסערן-מיניסטעריום.

בערלין, 18 מאַי (ספּ. דער אָר-גאַן פון די דײַטשע נאַציאָנאַליסטען „דער טאָג" מעלדעט, אַז אין די ענ-גלישע דיפּלאָמאַטישע קרײַזען דערצעהלט מען, אַז דער גע'גנב'עטער דאָקומענט פון ענגלישען אויסערן-מיניסטעריום, וועלכען די ענגלישע פּאָליציי האָט גע-זוכט אין דער סאָוויעטישער האַנדעלס-געזעלשאַפט „אַרקאָס", זאָל בלויז'שט פאַרשטעלען אַ פּלאַן פון אַן ענגליש-פראַנצויזישע אָפענסיווע געגען דײַטש-לאַנד און רוסלאַנד. דער דאָקומענט זאָל בלויז'שט מיט זיך פאַרשטעלען דעם פּלאַן פון אַ דורכמאַרש פון קאָאַליציע-מיליטער דורך דײַטשלאַנד. און פאַל, ווען דײַטשלאַנד וועט ברעכען דעם לאָ-קאַרנער אָפּמאַך און וועט זיך גע-שטעלט אין אַ נאָהענטערע פאַרבינדונג מיט רוסלאַנד.

פראַנקרייך און ענגלאַנד

דאַרפען אַרבייטען פאַר דער ווירטשאַפטליכער אויפלעבונג פון דער וועלט זאָגט דער פראַנצויז. פּרעזידענט אין לאָנדאָן.

לאָנדאָן, 18 מאַי (פּאַט) אויפ'ן חגיגה'דיגען באַנקעט לכבוד דעם פראַנ-צויזישען פּרעזידענט דומערג אין לאָנ-דאָן, האָט דער גאַסט געהאַלטען אַ רעדע וועגען דער פריינדשאַפט צווישען ענג-לאַנד און פראַנקרייך.

אונזער פריינדשאַפט — האָט גע-זאָגט דער פראַנצויזישער פּרעזידענט — האָט זיך פאַרשטאַרקט אין דער צייט פון דער מלחמה, דער שלום איז זעהר פיל אָפּהענגיג פון דער נאָהענטער מיטאַרבייט פון ביידע פעלקער.

דערנאָך האָט דער פּרעזידענט אונ-טערגעשטראָכען, אַז אַלע אויפריכטונגע-פּלענער פון שלום וואָלטען זיך פאַרדאַרבט געוואָרען, אויב אין דער פראַנצויזיש ענגלישער פריינדשאַפט וואָלט אַריינגע-קומען אַן אָפּקיהלונג און קאַלטע באַ-ציהונגען.

ביידע מלוכות דאַרפען אַרבייטען פאַר דער ווירטשאַפטליכער און פראַנצויזי-שער אויפלעבונג פון דער וועלט.

פּרעזידענט פון נייעם עסטרייכישען פּאַרלאַמענט — אַ כאַדעק.

ווין, 18 מאַי (פּאַט) היינט איז פאָרגעקומען די ערשטע זיצונג פון נייעם עסטרייכישען פּאַרלאַמענט. עס איז ווידער אויסגעוועהלט געוואָרען דער ביז איצ-טיגער פּרעזידענט מיקלאַס (אַ כאַדעק), דער ביז איצטיגער וויצע-פּרעזידענט על-דערש (סאָציאַל-דעמאָקראַט) איז ווידער אַמאָל אויסגעוועהלט געוואָרען אויף זיין פריהערדיגען אַמט.

דעפּ. ווישליצקי ביים וו.-פּרעמיער באַרטעל

וועגען פאַרקלענערען די שטייערען.

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דעפּוטאַט ווישליצקי האָט אָבגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן וויצע-פּרעמיער באַרטעל וועגען די פראַגען פון יקרות און וועגען פאַרקלענערן די שטייער-צאָהלונגען.

די קאָנפערענץ האָט געדויערט 1½ שעה. דער וויצע-מיניסטער האָט צוגע-זאָגט די פּאָסטולאַטען צו באַטראַכטען.

דאָס אָפּשאַפען דעם צוואַנגס-זונטאָג-רוה

איז פאַר דער רעגירונג נאָך נישט אַקטועל.

וואַרשאַ, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). ווי אַייער קאָרעס-פּאָנדענט דערוויסט זיך פון אַ מאַסגעבענדע קוועלע, איז, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס די רעגירונג באַקומט לעצטענס פיל מעמאָריאַלען פון יידישע קהלות, הירטש. אָרגאַניזאַציעס און גרויסע פאָלקס-פאַרזאַמלונגען וועגען אָפּשאַפען דעם צוואַנגס-זונטאָג-רוה, האַלט זי זיך ביי דער מיינונג, אַז זי קען זיך נאָך איצט נישט פאַר-נעהמען מיט דעם ענין.

בית-ספר עממי עברי מעורב

בן שבע מחלקות ע"ש „שלום-עליכם"

של החברה ליסוד בתי-ספר עממים וגני ילדים עבריים בלודז

7-קלאַסיגע העברעאישע פאָלקסשולע אויפ'ן נאָמען פון „שלום-עליכם"

ביי דער געזעלשאַפט פאַר יודיש. פאָלקס-שולען און פאַר שול-ערציהונג אין לאָדז, פּאָלודניאָוואַ 11, טעל. 34-13

איז מודיע, אַז עס ווערען אָנגענומען איינשרייבונגען פון שילער און שילערינס אין די קלאַסען A, B, C, I, II, III, IV

די אַבסאָלווענטען פון אונזער שולע ווערען קאָמפּלעט פאָרבערייט צו דער V קלאַס פון די יודישע גימנאַזיעס ווי אויך אין „יבנה".

מיט אָנמעלדונגען ווענדען זיך פּאָלודניאָוואַ 11, פרטנט I שטאָק פון 6—4, 12—8.

די איינטריטס-עקזאַמענס אין אַלע קלאַסען — דעם 21. מאַי אין ערשטען טערמין און אָנפאַנג יוני — אין צווייטען טערמין.

די דירעקציע.

אַ רייה וויכטיגע בעשלוסען פון אַקציאָנס-קאָמיטעט

בעשטעטיגט די הלואה פון 140 טויזענד דאָלאַר אויף בעקעמפען די אַרבייטסלאָזיגקייט. — „ועד הלאומי" וועט אויסאַרבייטען אַ געזעץ פאַר אַרבייטס-שוץ. — 3000 שקלים וועלען האָבען דאָס רעכט אויף אַ מאַנדאַט צום 15. קאָנגרעס. — וועלט-ליסטע פון 25 מאַנדאַטען.

לאָנדאָן, 18. מאַי (טעלעגר. דורך יט"א) אויף די זיצונגען פון אַקציאָנס-קאָמיטעט, וואָס האָבען זיך פאַרענדיגט דעם 13-טען, זיינען אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע בעשלוסען אין שייכות מיט דער אויפבוי-אַרבייט אין ארץ-ישראל:

1) דער אַקציאָנס-קאָמיטעט בעשטע-טיגט די הלואה פון 140 טויזענד פונט, וואָס עס האָט פאָרגעלייגט די עקזע-קוטיווע.

2) פון די דאָזיגע סומען זאָלען פאַר-וועגדט ווערען 25 טויזענד פונט אויף בוי-אַרבייטען אין דער לאַנד-ווירטשאַפט, 90 טויזענד פונט אויף עפענטליכע אַר-בייטען, בעקעמפען אַרבייטסלאָזיגקייט, און שטיצע פאַר דער אינדוסטריע, און 25 טויזענד פונט צו דער דיספּאָזיציע פון דער עקזעקוטיווע אין א"י.

3) שאַפען מיטלען דורכצופיהרען די עפענטליכע אַרבייטען.

4) גלייכצייטיג דאַרף די עקזעקוטיווע זיין בעמיהט צו פאַרבעסערען די אַר-בייטס-בעדינגונגען אין די קאָלאָניעס.

5) די עקזעקוטיווע דאַרף ווענדען איהר אויפמערקזאַמקייט צו לינדערען דעם קריזיס אין תל-אביב.

6) די עקזעקוטיווע זאָל מיט די 25 טויזענד פונט, איבער וועלכע זי דיס-פּאָנירט צוטרעטען צו שאַפען אַן אינ-דוסטריע-באַנק.

7) דער קרן-קימת דאַרף זעהן צו ערווערבען די פרייע שטחים אין די מאָרשטעטע, כדי צו שאַפען אַרבייטער-מושבים.

8) דער אַקציאָנס-קאָמיטעט בעאויפ-טראַגט די עקזעקוטיווע צוזאַמען מיט'ן "ועד הלאומי" אויסצואַרבייטען אַן אַר-בייטס-שוץ-געזעץ.

9) די עקזעקוטיווע דאַרף צוזאַמען מיט'ן ועד הלאומי" שאַפען אָבליגאַטאָ-רישע אַרבייטס-פאַרמיטלונגס-ביוראָ'ס, אין וועלכע עס זאָלען זיין אין אַ גליי-כער מאָס פאַרטרעטען די אַרבייטער און אַרבייטס-געבער.

10) דער אַקציאָנס-קאָמיטעט פאָדערט אויף די עקזעקוטיווע ענערגיש צו אינ-טערווענירען ביי דער רעגירונג, זי זאָל צוטרעטען דורכפיהרען די עפענטליכע אַרבייטען.

11) די עקזעקוטיווע דאַרף שאַפען אַ ספּעציעלע קאָמיטע פון 4 פערזאָן, וואָס זאָל אויספאָרשען די מעגליכקייטען פון אַרבייט פאַר יודישע אַרבייטער אין די קאָלאָניעס.

די רעזולוטאַטען פון די בעשלוסען דאַרפען בעוואוסט ווערען נאָך איידער עס וועט צוזאַמענגערופען ווערען דער קאָנגרעס.

דער פּלאַן פון אַ גרויסער הלואה איז בעשלאָסען געוואָרען איבערצוגעבען אויסצואַרבייטען דעם פינאַנציעלען ראַט.

שפּרינצאַק איז מודיע דעם אַקציאָנס-קאָמיטעט, אַז די עקזעקוטיווע האָט בע-שלאָסען, אַז יעדער מאַנדאַט מוז האָבען 3000 שטימען.

ד"ר באַרדט רעפערירט דעם פאָר-שלאַג וועגען שאַפען אינטערנאַציאָנאַלע ליסטעס. אויסער דעם זאָלען געוועהלט ווערען 25 דעלעגאַטען פון אַ וועלט-ליסטע, כדי עס זאָלען נישט פאַרלוירען געהן די רעשטלעך שטימען.

ד"ר ווייצמאַן איז געגען דעם פאָר-שלאַג פון אוסישקין צו פאַרוואַנדלען דעם טעכניקום אין חיפה אין אַ הויך-שוהל. מאָטיווירענדיג דערמיט, וואָס אין א"י זיינען לעת עתה נישט פאַרהאַן די בעדינגונגען פאַר אַזאַ טעכנישע הויך-שוהל.

לויט'ן פאָרשלאַג פון ווייצמאַן איז בעשלאָסען געוואָרען צו געבען דער „הצפירה" אַן איינמאָליגע סובסידיע פון 600 פונט.

עס קלינגט שוין איז גאַנץ לאָדז,

אַז אַלער אַרט ביטעס, פּאַראַניעס, רעמאָרסען, אָפּעראַציעס און אַלע געריכטס-פינאַנס-אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אַמבעסטען, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאָלאָניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.

וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער-אָנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָ שווייצער. — איבערזעצונגען: האַנדעלס- און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען. — פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויפצומאַנען מיט אייגענע קאָסטען.

דער מאָרגענדיגער

פרייטאָג-נומער

— פון —

„לאָדזער

טאַגעבלאַט"

וועט ערשיינען אין אַ גרעסערן פאָרמאַט און ברענגען אַ גאַנצע ריי אַרטיקלען און פעליעטאָנען פון די בעסטע שריפטשטעלער.

אַנאָנסען ווערען אָנגענומען היינט אַ גאַנצען טאָג.

אַכטונג!

ווערען עס קומט געלד אָדער וועקסעל פון י. פייערשטיין, צעגיעלניאַנאַ 47, זאָל זיך ווענדען צו ל. האָהערמאַן, אַנדזשעיאַ 14, טעלעפאָן 21-17. 2063

Zaginęły następujące weksle:

1) Zł. 200.— płtn. 25/5, Kielce, wystawca I. Manowicz, zlecenie L. Szałdajewski.

2) Zł. 50.— płtn. 31/5, Żychlin, wystawca Ch. M. Lewi, zlecenie S. Wołkowicz.

Powyższe weksle unieważniam. Łaskawy znalazca zechce zwrócić do L. Szałdajewskiego, Północna 8. 2061

GOTUJCIE NA GAZIE!

ZNIŻKA CENY:

w miesiącach letnich — czerwcu, lipcu, sierpniu — tylko 500 stóp sześc. liczyć będziemy po zł. 10.—, podobnie jak w roku ubiegłym nadwyżkę zaś

z ustępstwem 20%

Dotychczasowe opurty — przy zużyciu miesięcznem od 25,000 stóp sześc. — zostają tem samem zniesione.

Zarząd Gazowni Miejskiej w Łodzi.

Dr. med. H. LEICHTER

קאָנסטאַנטינער 9, רוג זאַכאָדניע טעל. 49-66.

צאָהן-כירורג

ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי שטשעלקעס, ציסטען, רעזעקציעס, צאָהן-פּלאָמבען א.א.וו. נעהמט אָן פון 9-8 אַמ. און פון 1½-5 נאָכמ. זונטאָג 11-2.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען

9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9 טעלעפאָן 27-81

ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ. 8016

Dr. med. Braun

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האַר-אויספאַל)

23 פּאָלודניאָוואַ 23

טעל. 40-26

נעהמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 ד. ווענאַ

Dr. H. Wołkowyski

זאַכאַרניאַ 57 (צעגעלניאַנאַ 19)

טעל. 19-94

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען

נעמט אָן פון 8—5 אַוו. פרויען פון 4—5 ספּעציעל וואַרט-צימער.

Dr. med, H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, — טעל. 41-32

איז צוריקגעקעהרט.

ספּעציאַליסט פאַר הויט, פענעריש און מענער-שוואַכע-קראַנקהייטען. הייל-לונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל).

נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

Dr. med. Feldman

פרויען-אַרצט און אַקושער

נעמט אָן פון 3½—6½

Cegielniana 46, tel. 32-88.

נייע גרויסע פערפלייצונג אין מיסיסיפי
ווידער דריי שטעט פערזונקען אין וואסער.

נ י ו - י א ר ק, 18. מאי (פאט) צוליב דעם וואס אויס'ן מיסיסיפי איז היי-יער איבערגעריסען געווארען א וואסער-פערהאלט, איז די שטאט מעלוויל פערגע-סען געווארען מיט וואסער. די פערפלייצונג האט אנגעמאכט גרויסע פערוויסטו-נגען אין שטאט.

נ י ו - י א ר ק, 18. מאי (א.ה.) די שטאט וואשינגטאן אין שטאט לואיזיאנא איז פערפלייצט געווארען. דאס וואסער איז הויך 6 מעטער.

די שטאט סאן-לאנדרע מיט דער אומגעגענד איז פערפלייצט געווארען. א גייל איינוואוינער האבען זיך געראטעוועט אויף די דעכער פון די הייזער. עס איז אבער דערווייל שווער צו האפען, אז מען זאל זיי נאך קענען אראטעווען. צו דער אומגליקליכער שטאט זיינען ארויסגעלאזט געווארען עטליכע צעהנדליג רעטונגס-שיפלעך, מען צווייפעלט אבער, צי זיי וועלען קענען צוקומען צו דער שטאט, ווייל אויס'ן וואסער שווימען ארום א גרויסע צאהל בעלקעס, בוימער, רעשטלעך פון הייזער. וואס פערשטעלען דעם וועג פאר די שיפלעך.

סאוויעטישער פלאט מאכט א וויזיט אין ריגע.

העלזינגפארס, 18 מאי (פאט) די פיינדליכע פרעסע מעלדעט פון ריגא, אז דער סאוויעטישער פארשטעהער אין ריגא האט זיך געווענדעט צו דער לאט-ווישער מאכט מיט אן אנפראגע, צי ס'וועט ערלויבט ווערען דעם סאוויעטי-שען פלאט אבצושטאטען א וויזיט אין ריגא. די לאטווישע מאכט האט מסכים געווען.

סאוויעטישע פובליציסטען אין ווארשא.

ווארשא, 18 מאי (פאט) די טעג קו-מען צו פאהרען קיין ווארשא 3 אנגע-זעהענע סאוויעטישע פובליציסטען: מי-כאל פאסטאלאווסקי, בנימין פורער און בארים לופשיץ. אין ווארשא וועלען זיי פערברענגען אייניגע טעג און דערנאך וועלען זיי אבפאהרען קיין דייטשלאנד און טשעכא-סלאוואקייען.

סעקרעט. פון „דזשוינט" אין ווארשא.

ווארשא, 18. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט קומט דא-הער פון בערלין ד"ר סענאטער, דער סעקרעטאר פון „דזשוינט" און „פונדיישאן".

געדענקט דעם רוף:
„גאולה תתנו לארץ"—
העלפט אויסלייזען דעם באדען אין ארץ-ישראל!

וועגען די קאנצעסיעס פון וויין- און בראנפען-סוחרים.

(!) אין צוזאמענהאנג מיט דער געלי-טונגער נאטיץ וועגען אבנעמען די קאנ-צעסיעס פון די וויין- און בראנפען-סוחרים, מעלט מען אונז מיט פאלגענדיגע גענויע פרטים: ביז'ן 31. דעצעמבער 1927 ווערען פערלענגערט די קאנצעסיעס, אלע קאנצעסיאנערען, נישט אבהענגיג דער-פון, צי זיי האבען דערלאנגט בויטעס, אדער נישט. נאכ'ן טערמין קען די רע-גירונג פערלענגערען דעם טערמין אויפ'ן כמך פון א פאלמעכטיגונג פון עקא-נאמישען קאמיטעט ביים מיניסטעריום. א צירקולאר וועגען דעם ענין זאל זיך שוין געפינען אין דער הויפט פינאנץ קאמער.

ביים צענטראלען סוחרים - פעראיין (פעטר. 10) איז געגרינדעט געווארען א סעקציע פון קאנצעסיאנערען און דער נאכצער ווארשעווער פאראיין מיט ה' לאמי-לער אלס פרעזעס און ה' בערמאן אלס וויצע-פרעזעס.

פאסט-פיליע פון פיעטריקאווער 17, ווערט איבערגעטראגען אויף זאכאדניא 67.

אויף די בעמיהונגען פון דירעקטאר פון דער הויפט-פאסט אין לאדז, האט דער ווארשעווער מיניסטעריום איבערגע-געבען אין רשות פון פאסט-אמט א לאקאל אויף זאכאדניא 67, אין וועלכען עס געפינט זיך אויך די דירעקציע פון די טעלעפאנישע אבטיילונג. דארט ווערט איבערגעטראגען די פיליע פון פעטרי-קאווער 17.

בעסער דעם טויט איידער די טורמע.

אינקאסענט, וואס פערשווענדעט געלד פון דער עלעקטראווניע, דערשיסט זיך.

(! אין לאדז עקזיסטירט א געזעל-שאפט מיט'ן נאמען „סאטאפאמאש", וואס שטעלט צו דער לאדזשער עלעקט-ראווניע אינקאסענטען.

מיט א צייט צוריק האט די דאזיגע געזעלשאפט צוגעשטעלט דער עלעקט-ראווניע אן אינקאסענט יאן ראזלאק, פעטריקאווער 257.

ראזלאק האט איינקאסירט 4.500 זל. און נעלם געווארען.

דער אויספארשונגס-אמט האט ארוים געשיקט וועגען איהם שטעק-בריף און עס זיינען פינאנדערגעשיקט געווארען אגענ-טען צו כאפען איהם. אלע בעמיהונגען צו קומען אויף זיינע שפורען האבען זיך געענדיגט מיט גארנישט.

לעצטענס האט די פאליציי בעקומען א ידיעה, אז ראזלאק בעהאלט זיך ביי זיינע א פריינדין אין פוליצע נעבען טשענסטאכאו.

נעכטען זיינען אייניגע געהיים-אגענ-טען ארויסגעפאהרען קיין פוליצע. דער-הערענדיג, אז מען נעהמט איהם ארעס-טירען האט ראזלאק ארויסגעכאפט א רעוואלווער און זיך דערשאסען.

די וואהלען צו דער קראנקען-קאסע קומען פאר אין די ימים-טובים.

פארשלאג פון ראטס. מילמאן אפצולעגען די וואהלן אויף א פאר טאג שפעטער—אפגעווארפען.

(:) ווי בעקאנט, דארפען אייניגע פארקומען וואהלען צו דער קראנקען-קאסע אין לאדז. מיט א צייט צוריק איז צו דעם צוועק אויסגעוועהלט געווארען א קאמיסיע, וועלכע האט בעשטימט דעם וואהל-טערמין אויפ'ן 9. אקטאבער.

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע. ראטסמאן מילמאן האט פארגע-לעגט, אז די וואהלען זאלען אבגעלעגט ווערען אויפ'ן 16. אדער אויפ'ן 23. אק-טאבער, ווייל דעם 9. אקטאבער פאלען אויס ערב-סוכות.

ה' קאמשטאקק טרעט ארויס נעגען ראטמאן מילמאנ'ס פארשלאג.

נעגען פארשלאג האבען געשטימט די פערטרעטער פון נפ"ד, ב"ר און אין-דוסטריעלער. די איבריגע האבען זיך אבגעהאלטען פון שטימען.

א דאנק דער שטימע פון פארשטעהער פון די אינדוסטריעלער איז דער פאר-שלאג אבגעווארפען געווארען.

נאך דער אבשטימונג האט ראטמאן מילמאן ערקלערט, אז ער גיט אב א פראטעסט צו דער הויפט-פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע. צום סוף איז נאך אמאל אויסגעוועהלט געווארען א קאמיסיע צוצוגרייטען די וואהלען. אין דער קאמיסיע איז אויך אריין ראטמאן מילמאן.

מען דארף האפען, אז די קאמיסיע וועט נעמען אין אכט די גערעכטע פא-דערונג פון ראטמ. מילמאן, כדי צו גע-בען די יודישע פערזיכערטע אין דער קראנקען-קאסע די מעגליכקייט צו בעטייליגען זיך אין די וואהלען פון דער אינסטיטוציע, וואס אז וועמענס פיה-רונג זיי זענען אזוי בלוטיג פעראינטערע-

אונטערשטיצט דעם „קרן-הקימת-לישראל", וועלכער קאלאניזירט דעם יודישען עמיגראנט אויף דעם יודישען באדען אין ארץ-ישראל — קויפט דעם היינטיגען אבצייכען!

וויטאס פערלעגט זיינע נעצען אין פיעטערקאוו-ראדאמסקער קרייזע.

פיעטערקאוו. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אזוי ווי אין דער לעצטער צייט שפירט זיך שוין, דאס אנקו-מען פון נייע סיים-וואהלען, האט דעפו-טאט וויטאס בגנומען איינארדנען אין קאנט זיינע קרייז-צוזאמענפאהרען. לעצ-טענס זיינען אין ראדאמסק אין גרעסטען זאל „קינעמא" און אין פעטערקאוו אין זאל „קילינסקיצג" פארגעקומען קרייז-צוזאמענפאהרען, אויף וועלכע ס'זענען אנגעקומען דעלעגאטען כמעט פון אלע ארומיגע שטעטלעך.

אויף ביידע צוזאמענפאהרען האט מען וויטאס'ען אויסגעדריקט פולען צוטרוי. ס'זענען אנגענומען רעזאלוציעס: 1) אומ-בעדינגט צו ענדערן די וואהל-ארדינאציע, 2) פערקלענערען די צאהל דעפוטאטען אין נייעם סיים. (סעם).

בערל לאקער אנגעקומען קיין ווארשא.

ווארשא. 18. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז דא אנגעקומען פון לאנדאן בערל לאקער, דער פיהרער פון די רעכטע פועלי ציון. ער וועט דא ארויסטרעטען אויף א רייה מיטינגען.

נייע טארג-טערמינען אין פיעטריקאווער און ראדאמסקער פאוויאטען.

פיעטריקאו. (טעלעפאניש צום „לאדזער טאגעבלאט"). לויט א פעראָרד-נונג פון וואיעוואדזשטווע ווערט פון ערש-טען יולי ה. י. אין פיעטריקאווער פאָ-וויאט פארקומען אין פאלגענדע טעג טערגער:

בעלכאטאוו — יעדען מאנטאג, גארש-קאוויץ—יעדען מאנטאג, קאמינסק—יעדען מיטוואך, קלעשטשאוו—דינסטאג, 2 מאל אין מאנאט נאכ'ן 1, 15. פיעטריקאוו— יעדען דינסטאג און פרייטאג, רעגנשנע— דינסטאג 2 מאל אין מאנאט, נאכ'ן 1, 15, ראקשא — יעדען דאנערשטאג, פראצקא — יעדען מאנטאג, טיליעוו — יעדען מיטוואך, וואלבארזש — יעדען דאנערשטאג.

אין ראדאמסקער פאוויאט: ברזשעז-נצא — מאנטאג 2 מאל אין מאנאט, נאכ'ן 1, 15. קאניעצפאל—דאנערשטאג, 1 מאנאט, נאכ'ן 15. פשעדבוזשנא—דינסטאג, 2 מאל אין מאנאט, נאכ'ן 1, און 15. פלאוונא—דינסטאג, 2 מאל אין מאנאט, נאכ'ן 1, 15. ראדאמסק—יעדען דאנער-שטאג. סילמערזיץ—דאנערשטאג, 2 מאל אין מאנאט פאר'ן 1, 15. וויעלגאמלין— יעדען מאנטאג. זשישנא—יעדען מיטוואך. (סעם).

אנ'אריגינעלער שטרייק איז נעכטען געווען אין לאדז.

עס האבען געשטרייקט 2000 בעל-עגלות אלס פראטעסט-אויסדריק געגען מאגיסטראט.

(ג) נעכטען איז אויסגעבראכען אנ'-אייגנארטיגער שטרייק פון די יודישע רי-סאר-וואגען און ראל-וואגען בעזיצער (זאווארזקא 5) אלס אויסדרוק פון פראַ-טעסט געגען מאגיסטראט און געגען דער מאכט, וואס בע'עולה'ט שטארק די לאסט-וואגען בעזיצער, ביים בעשטימען די טאקסע און דעם צו-גרויסען פרייז, וואס דער לאדזשער מאגיסטראט נעמט פאר ערלויבניש-נומערן (37 זל. מיט 50 גר., בעת אין ווארשא קאסט דאס ס"ה 12 זל. א יאהר), און געגען דעם יקרות אויף היי און האבער, וואס די מאכט טא לערירט, געגען דעם, וואס די אדמיניס-טראטיווע ארגאנען שטערען נאך 2 נאכ מיטאג צו פאהרען מיט לאסט-וואגענס אין די הויפט-גאסען (נארוטאוויטש, פעטריקאווער, גאווראטיעסקא), געגען דעם, וואס מען פערוועהרט די פוהרמאַ-נעס צו שטעהן אין צענטער פון שטאט, וואו עס קומט פאר דער האנדעל, מען מאכט זיי שטראף-פראטאקאלען און מען פערטרייבט זיי צו גייער'ן, וואו זיי האַ-בען נישט צו פערדינען; געגעוועם ראַ-גאטקע-אבצאהל, וואס דער פאוויאטא-ווער סיימיק נעמט פון די בעלי-עגלות אויף אנ'אומגערעכטען אופן, און געגען דער צוואנגס-פערזיכערונג.

צו דעם נעכטיגען שטרייק זענען א חוץ די 800 יודישע ארגאניזירטע לאסט פוהרמאנעס אויך צוגעשטאנען אלע לאד זער פוילישע בעלי-עגלות. צוזאמען האַ-בען געשטרייקט ביז 2000 בעל-עגלות.

דער פראטעסט - שטרייק האט זיך איינ-געשפיגעלט אזוי, אז אויף די לאדזער גאַ-סען האט מען נישט געזעהן נישט קיין ריסאר-וואגען און נישט קיין פלאט-וואַ-גען, אויך די באהן-מאגאזינען זענען גע-ווען געשלאסען ווי אום חגא.

א דעלעגאציע פון פוהרמאנעס-פער-איין האט זיך געווענדעט צום וואיעוואדע-וויטשעטשאלט און איהם אבגעגעבען אנ'-אויספיהרליכען מעמאריאל מיט די פאַ-דערונגען פון די לאסט-וואגען בעזיצער.

דער וואיעוואדע האט צוגעזאגט צו ווירקען, אז די פאדערונגען פון די פוהר-מאנעס זאלען בעפרידיגט ווערען.

בנוגע דער פראגע פון בעקעמפען דעם יקרות פון האבער, האט דער וואיעַ-וואדע אנגעפערזונ'ט זיך פערשטענדיגט טעלעפאניש מיט'ן רעגירונגס - קאמי-סאריאט, און אויפגעפאדערט דעם ליצ-ווען-אמט שטרענג צו קעמפען געגען יענע פאשע סוחרים, וואס וועלען שרייבען די פרייזען אויף האבער און היי. עס איז אויך בעשלאסען געווארען צו בעשטראַ-פען די פוישרים, וואס וועלען פארשרייבן צו-הויכע פרייזען פאר די וויכטיגע אר-טיקלען.

וואס שייך דעם אונגערעכטען ראגאט-קע-אבצאהל, האט דער וואיעוואדע נעַ-זאגט, אז דער קאמוניקאציע - מיניס-טער האט שוין פערארדענט אונגאנצען צו סקאסירען דעם טאג.

טעאטער „סקאלא".
גאסטשפילען פון דער פעראייניגטער פאמערער אפערע.
היינט, 8.30 אין אוונט
„זשידובקא"
מיט'ן אנטייל פון:
Ada Sari, Umberto, Macnez, J. Cywińska א.א.

געפאהר פון א שטרייק אין די שעכט-הויזער.

די ארבייטער אין די שטעטישע שחט-הייזער האבען בעקומען צוגעזאגט א גרא-טיפיקאציע. אזוי ווי די גראטיפיקאציע ווערט נישט אויסגעצאהלט, דראהען די ארבייטער מיט א שטרייק.

בעשטראפטע שאפערען.

פאר איינמעלדונג אראפגענומען פלאט-בעים פון די לימאנזינקעס אויף די אויטא-דראזשקעס איז צוגענומען געווארען דאס רעכט צו פאהרען ביי אייניגע שאפער'ים.

ביער מיט סאכארין.

(ט) די מליצה'שע אנשטאלט אונטער-צוזוכען לעבענס-מיטעל האט מיטגע-טיילט דעם געזונדהייטס-אמט, אז אין אנ'-אנאליז פון מיתקעל ביער, וואס איז גע-נומען געווארען אין דער ברויערייע פון ישראל קראקאווסקי אויף זגערזשער 73 האט בעוויזען, אז דאס ביער איז גע-מישט מיט סאכארין.

רעזולטאט פון די צוגאב-וואהלען צום שטאט-ראט אין אפאטוב.

אפאטוב, 18 מאי (טעלעפאניש צום „ל. ט.") זונטאג דעם 15 ד. ח. זיי-נען ביי אונז אין שטאט פארגעקומען צוגאב-וואהלען צום שטאט-ראט. עס זיי-נען געוועהלט געווארען 8 ראטמענער. דער יודישער „בלאק" האט בעקומען 2 מאנדאטען. יודישע ווירטס-לייט — 1 מאנדאט, ענדעקעס — 3 מאנדאטען, לינקע פועלי-ציון — 2.

א פאטער מאכט זיין מינדעריעהריג קינד פאר משוגע.

בינדט איהם הענט און פיס און בעט איהם אפצוגעבען אין משוגעים-הויז.

דאס אלץ טוט ער, כדי נישט דארפען צו געבען איהם עסען.

(ג) ה' געטלער, וועלכער האט נעכטען בייטאג דוזשורירט אין „לינת החולים" גיט אונז איבער פאלגענדעס:

ארום 11 פארמיטאג איז נעכטען צו איהם אין „לינת החולים" אריינגעקו-מען א יוד, וועלכער האט אריינגעשלעפט אויף די פלייצעס א בלייך, פערמאטערט יונגעל, וואס איז געווען געבונדען העט און פיס. ווען דער יוד האט אראבגעלא-זען פון דער פלייצע דאס געבונדענע יונגעל, האט ער שווער אבגעאטעמט און מיט א ציטערנדיג קול דערצעהלט, אז ער הייסט יוסף וואלף גרינשטיין, וואוינט און באלוט אויף זאוושע גאס 29. דאס אראנגעבראכטע געבונדענע יונגעל איז זיין לייבליכער זוהן, 17 יאהר אלט. ער איז, לא עלינו, „פערמוישט", נישט ביי די רייכע געדאנקען, מען דארף איהם דעריבער אבגעבען קיין קאלאגובקע ד.ה. אין משוגעים-הויז אריין. אט אזוי האט גע'מענה'ט דער פאטער און ער האט נאך צוגעגעבען, אז אויב ער וועט זיך „פאטמארען" מען זאל דעם זוהן צוזעה-געבען, וויל ער דאס דאקטוירים זאלען איהם נעמען אויף א פסיכיאטרישער אב-טהיילונג.

אין „לינת החולים" איז גראד געווען א נערוועז-דאקטאר, ער האט תיכף ומיד אונטערזוכט דאס יונגעל. דערביי האט דער דאקטאר פעסטגעשטעלט, אז ווי-באלד מען האט דעם קראנקען אויפגע-בונדען, איז איהם באלד בעסער געווא-רען, ער האט זיך איינגעזעצט געעגערט צום נוטען. דער דאקטאר האט דער-ווייל דעם פראגעשטעלט פון „לינת החולים" צו געבען דעם פלומרש'ם „משוגענעם" יונגעל אנשטאט א מעדי-צין, עפעס צו עסען. די דאזיגע תרופה האט געהאט א גלענצענדע ווירקונג. דער קראנקער איז געווארען געזונד, ווי אלע געזונדע מענשען. פון די זעמעל מיט'ן ברויט איז ער געזונט געווארען!

דערנאך האט דאס יונגעל דערצעהלט מיט טרעהרען אין די אויגען, אז דער פאטער פייניגט איהם, ער וויל איהם פערטרייבען פון שטוב; ער האט נישט צו עסען, פון הונגער ווערט ער אפט דערגערווירט. ער בעט דעם פאטער, אז ער זאל איהם מאכען א מעטריקע, כדי ער זאל קענען זיך פריי בעוועגען און פערדינען עפעס געלד אויף ברויט. דער פאטער וויל איהם דאס נישט נאכקומען, שרייט ער אין דער היים, ער וויינט און בראַכט. דער פאטער מאכט איהם דערפאר פאר „משוגע" און ער בינדט איהם. אט האט ער איהם אויך אין „לינת החולים" געבראכט געבונדענערהייט.

אלע, וואס האבען אויסגעהערט די טרויעריגע ערצעהלונג פונ'ם אומגליקלי-כען יונגעל, זענען שטארק געריהרט גע-ווארען און האבען גענומען פארוואַר-פען דעם טיראנישען פאטער. ה' גערט-לער האט תיכף גענומען דאס יונגעל אוועק מיט איהם אין ראבינאט און דארט איהם בעזארגט מיט א מעטריקע.

פערזאמלונג פון קאלאניאל-סוחרים וועגען אונזערליכער קאנקורענץ.

(נ) די קאלאניאל - סעקציע ביים צענטראלען סוחרים און פאבריקאנטען-פערבאנד (פעטריקאווער 10) האט אב-געהאלטען איהר אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג.

נאכדעם ווי דער פרעזעס פון דער סעקציע, ה' יאקוב דייטשמאן, האט געעפענט די פערזאמלונג, האט איבער-גענומען דעם פארזיץ וויצע-פרעזעס ה' פרעהליך און מען איז צוגעטרעטען צו בעטראכטען דעם ווילכערמען פונקט פון טאג-ארדנונג, דהיינו: אונגעהעריגע קאנקורענץ.

די דאזיגע פראגע האט ארויסגעריפען לאנגע און ליידענשאפטליכע דעבאטען, וועלכע האבען געצייגט צום אויספיהר, אז די בנין-אהשריגע סעקציע - פערזאמ-לונג איז נישט געשטאנען אויף דער גע-העריגער הויך פון איהר אויפגאבע. די קאלאניאל - בראנזשע האט דערפון שטארק געליטען. א רייה רעדנער האט-בען, כדי צו מאנירען די פערהעלטנישען פארגעלעגט ארויסצופיהרען א פאל-שטענדיגע רעארגאניזאציע פון דער קא-לאניאל-סעקציע אין דעם זין, אז די קא-לאניאל-בראנזשע ביים צענטראלען פער-באנד זאל פערטיילט ווערען אין דריי אבטיילונגען, און נעמליך: 1) פון אומ-פארטערען, 2) פון הורטאווניקעס און 3) פון דעטאיליסטען. דערביי האט די פערזאמלונג זיך ארויסגעזאגט דערפאר, אז איבער דער מעמוכריפט פון די דאַ-זיגע דריי אבטיילונגען זאל האבען די אויפזיכט א קאנטראל - קאמיסיע פון פערזאנען מיט'ן אנטייל פון אייניגע פער-וואלטונגס-מיטגלידער פון צענטראלען סוחרים-פערבאנד.

טעאטער און מוזיק.

פון יודישען טעאטער.

אין דער היינטיגער וואך וועט די יו-דישע טרופע אין „סקאלא" געבען נאר 2 פארשטעלונגען: שבת נאכמיטאג און שבת אין אוונט. אין די פארשטעלונגען בעטייליגט זיך די גאנצע טרופע. אנ'-ארקעסטער און א כאר.

פון „אזאזעל".

די פארשטעלונגען פון „אזאזעל" גע-הען ארורך מיט א ריזיגען ערפאלג, הגם דאס פראגראם איז שוין זיים 3 וואכען דאס זעלבע. דער גרויסער עולם צו-שויער ענטציקט זיך מיט די פיין אויס-געפיהרטע שארזשען, סצענקעס און קופלעטען. היינט און מארגען שפילט מען „אזאזעל". שבת און זונטאג ווע-רען געגעבען פארשטעלונגען מיט א פראגראם, וואס איז צוזאמענגעשטעלט פון די שלאגערס פון אלע בנין-אויצמיגע פראגראמען.

היינט—ערשטע פארשטעלונג פון דער אפערע.

היינט קומט פאר די פייערליכע ערש-טע פארשטעלונג פון דער באפיקטער פאמארושער, עס ווערט אויפגעפיהרט די פערזיהמטע אריע פון „די יודין".

אפגעווארפען דער פארשלאג וועגען א סובסידיע פאר'ן שטאטישען טעאטער.

אויף דער דינסטאג'דיגער זיצונג פון דער שטאטישער פינאנץ-קאמיסיע האט זיך געפונען א פארשלאג צו געבען דעם פוילישען טעאטער א צוגאב-סובסידיע אין דער הויך פון 30.000 זל. דער פאר-שלאג איז אבגעווארפען געווארען.

א חודש טורמע פאר נעמען אונבערעכטיגט שמיצע.

(ע) יאן זאווראווסקי, מאסקיקא 7, האט א לענגערע צייט געגומען רעגע-רונגס-שמיצע אלס ארבייטסלאזער און דער צייט, ווען ער האט געהאט ארבייט. די מעשה איז ענטדעקט געווארען און זאווראווסקי איז אבגעקלאגט געווארען און גערימט. ער איז פערמשפט געווא-רען אויף א חודש טורמע און צוריקצו-צאהלען דאס געלד, וואס ער האט גע-נומען.

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעהמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

„Lodzer Tageblat“, Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16 :אדרעס
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, אַדמיניסטראַציע 47.

א זכר פון גראבסקי'ן.

ס'איז בלויז א קלייניגקייט — וועט אפשר עמיצער זאגען און א ציה טון מיט'ן אַקסעל — נישט כדאי וועגען דעם צו רעדען און צייט דערויף צו פערלירען. איך האב מיר אבער היינט יא צייט גענומען און דורכגעצעהלט, וויפיל צינדהעלצלעך עס זענען פאראן אין די צוויי פודעלעך צינדהעלצלעך-מאנאפאל, וועלכע איך האב מיר נאָרוואָס געקויפט. זיי זענען ביידע געווען נישט פול און שוין דערפאר זענען זיי מיר פארגעקומען פערדעכטיג. אין איין פודעלע האב איך געפונען 38, אין צווייטען 40 צינדהעלצלעך. בעקאנטע, וועלכע איך האב וועגען דעם אויסגעפרעגט און איך מיין דינסט-מיידעל אין דער היים האבען מיר בעשטעטיגט, אז ערשט פודעלעך פונ'ם צינדהעלצלעך זענען האלב פול און ענטהאלטען גאר ווייניג צינדהעלצלעך. דאן האב איך מיך דערמאנט, אז ווען מיר האבען אין דער סיים-קאמיסיע בעשלאסען דאס געזעץ וועגען צינדהעלצלעך-מאנאפאל, האבען מיר דארט געוואלט בעשטימען, וויפיל יעדעס פודעלע מוז ענטהאלטען. די גראבסקי-רעגירונג האט דאן ערקלערט, אז זי קאן העכסטענס מסכים זיין דערצו, אז אין געזעץ זאל בעשטימט ווערען בלויז דאס מאקסימום און שפעטער האט זי מאכי איין א פעראָרדנונג פארגעשריבען „די צינדהעלצלעך-פודעלעך טארען נישט ענטהאלטען מעהר ווי 60 צינדהעלצלעך". פון דער קלוגער גראבסקישער בעשטימונג האבען די שותפים קאנצעסיאנערען די נעהעריגע קאנסעקווענץ: זיי געבען וואס ווייניגער און נעהמען פאר האלב-אומזיסט ארדים געלד פון דער בעפעלקערונג. גראבסקי און זיינע מאנאפאלען זאלען לעבען...

* * *

די „נייע" ענטדעקונג פון אמעריקא.

דער אנטיסעמיטיזם אין אמעריקא האלט איז איין וואקסען. אפילו די, וואס האבען דארט ביז איצט געלאכט איבער מענשען, וועלכע האבען געהאט דעם מוט צו רעדען וועגען יודען-האס אין „קאלומבוס'עס פרייען לאנד", שרייבען און דיסקוטירען איצט ערנסט וועגען דער דאזיגער גאר אוריגינעלער ערשיינונג. אט לעז איך אין דער ענגלישער אויסגאבע פון ניו-יארקער „פארווערטס", אין דעם ארטיקעל פון בעוואוסטען יודיש-ענגלישען שרייבער העררי ג. אלבערט: „אמעריקא האט לעצטענס געשאפען האטעלען, צינז-הייזער, קלובען, שולען, אוניווערסיטעטען, וויסענשאפטליכע פונדאציעס און אויך גאנצע טעריטאריאלע טיילען פון לאנד, וואס ווילען ביי זיך קיין שום יוד נישט האבען... דער אנטיסעמיטיזם האלט ביי אונז אין די לעצטע יאהרען שטארק אין וואקסען..." איינס פראצענט צווישען דעם אנטיסעמיטישען פארד אין דעם יוד שאפירא האט מיין שום אמעריקאנער צייטונג נישט געפונען פאר נייטיג ארויסצוטרעטען געגען פארד'ס אנטיסעמיטישע באבע-מעשיות א חוץ דער „ניו-יארקער טיימס", וועלכער ווערט [ג]רויסגעגעבען פון מר. אקס — יוד. מען שעהמט זיך היינט נישט מעהר אין אמעריקא צו רעדען איבער דער סכנה פון אנטיסעמיטיזם. כאטש ערשט [ני]שט לאנג האבען אמעריקאנער יודישע אסימילאטארען-אהרים און יודישע סאציאליסטען פון „פארווערטס" געוואלט זיך און דער וועלט איינרעדען, אז אנטיסעמיטיזם איז א זאך, וועלכע איז אין אמעריקא לגמרי נישט בעקאנט. דער ניפט און די סכנה זענען איצט דארט פאראן — דאס האבען איצט שוין אלע מודה געווען. לאמיר האפען, אז זיי וועלען אצינד אויך פראכטען באלד צו געפינען א רפואה אויף דער געפעהרליכער קראנק.

דעפוטאט משה פראסטיג.

פ.פ.ס.'ישער צוזאמענפאר אין לעמבערג

בעשליסט צו באיקאטירען שטאט-ראט-וואהלען

פ.פ.ס. וועט זיך ווענדען צו אלע דעמאקראטישע פארטייען, דערונטער אויך צו די ציוניסטען מיט'ן פארשלאג, אז זיי זאלען פראקלאמירען א וואהל-באיקאט.

לעמבערג, (פאט. צום ל. ט.) זונטאג איז אין לעמבערג פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די מיטגלידער פון פ. פ. ס. צענטראל-קאמיטעט פון מזרח-גאליציען.

אויפ'ן מיטינג האט זיך דער פ. פ. ס.-ישער צוזאמענפאהר בעשעפטיגט מיט דער פראגע פון די בעפארשטעהענדע שטאט-ראט-וואהלען אין גאליציען.

ווי בעקאנט, זענען די פ.פ.ס. געגנער פון דעם קוריען-סיסטעם. זיי ווענדען זיך אן כל'ערליי מיטלען, כדי אפצושאפען די קוריען-וואהלען און אויסצושרייבען נייע אלגעמיינע דעמאקראטישע וואהלען.

אויפ'ן צוזאמענפאהר איז פארגעקומען א דיסקוסיע ארום דעם ענין.

עס זענען אנגענומען געווארען א רייה וויכטיגע בעשלוסען:

1) אויסצוזעהלען א ארבייטער-דעלעגאציע, וועלכע זאל תיכף אפפאהרען קיין ווארשא און דארט אינטערווענירען ביים וויצע-פרעמיער בארטעל, אז די קוריען-וואהלען זאלען אפגעלעגט ווערען און עס זאלען אויסגעשריבען ווערען נייע דעמאקראטישע שטאט-ראט-וואהלען;

2) אויב די אינטערווענץ ביים וויצע-פרעמיער בארטעל וועט נישט ברענגען די געוואונשענע רעזולטאטען, וועט די פ. פ. ס. פראקלאמירען אנ'אקטיווען וואהל-באיקאט, ד.ה., די פ.פ.ס. וועט זיך נישט בלויז אבהאלטען פון שטימען, נור זי וועט אנפיהרען א אגיטאציע צו באיקאטירען די וואהלען.

3) צו ווענדען זיך צו אלע דעמאקראטישע פארטייען, דערונטער אויך צו די ציוניסטען, אז זיי זאלען באיקאטירען די וואהלען, אויב זיי וועלען פארקומען לויט'ן קוריען-סיסטעם. צו דעם צוועק וועט זיך די פ.פ.ס. בקרוב פערשטענדיגען מיט די ציוניסטען.

די בעשלוסען פון דער פויליש-סאציאליסטישער פארטיי אין מזרח-גאליציען האבען ארויסגערופען א סענסאציע אין די היגע פאליטישע קרייזען.

קאמף געגען צוואנגס-זונטאג-רוה.

גרויסע יודישע פאלקס-פערזאמלונגען אין קראקא און ווילנע שיקען דעפעשען צום וויצע-פרעמיער בארטעל, וועגען מילדערן דאס אנטי-קאנסטיטוציאנעלע געזעץ.

קראקא. — שבת אוונט דעם 14-טען ד.ח. איז אין גרויסען זאל פון דער קראקאווער יודישער קהלה פארגעקומען א פאלקס - פערזאמלונג, צוזאמענגערופען דורך דער היגער ציוניסטישער ארגאניזאציע, מכח דער פראגע פון צוואנגס-זונטאג-רוה.

אין נאמען פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע האט געעפענט די פערזאמלונג ד"ר יהודה צימערמאן, וועלכער רעדט ארום די לאגע פון די ברייטע יודישע מאסען, וואס זענען שווער בעטראפען פונ'ם געזעץ וועגען צוואנגס-זונטאג-רוה און קומט צום אויספיהר, אז פון א ריין ווירטשאפטליכער איז דער צוואנגס-זונטאג רוה פערוואנדעלט געווארען אין א פאליטישער פראגע. דער דאזיגער פאליטישער קאמף צילט גענצליך צו רואינירען דעם יודישען סוחר און בעל-מלאכה.

דער רעדנער פאלעמיזירט מיט'ן פארוואורף, אז א מיליאנען אפשאפונג פונ'ם צוואנגס-זונטאג-רוה זאל בעדראהען די סאציאלע ערובערונגען, ד. ה. די 46-שעה'דיגע ארבייטס-וואך, דען די אקציע פאר אפשאפען, אדער מילדערן דאס געזעץ פון צוואנגס-זונטאג-רוה שטרעבט בעיקר דערצו, אז עס זאל ערלויבט זיין צו ארבייטען יענע סוחרים און בעלי-מלאכות, וואס בעשעפטיגען נישט קיין אנגעשטעלטע און ארבייטער.

די לאגע פון די יודען איז א זעהר קאטאלע. 70 פראצ. פון דער יודישער בעפעלקערונג זענען סוחרים און דאס צועלכע, וואס דאס געזעץ בא'עולה'ט אהן שום ספק. אויב מיר זאלען אננעהמען, אז 250 טויזענד יודען אין פוילען פערנעהמען זיך מיט האנדעל, טא זענען העכסטענס 20 טויזענד פון זיי אזעלכע, וואס בעשעפטיגען א פערסאנאל, די רעשט אבער, גאנצע 230 טויזענד, זענען קליינהענדלער, וואס ארבייטען אליין אהן שום הילף.

און ווי מאכי בא'עולה'ט דאס געזעץ וועגען צוואנגס-זונטאג-רוה זיי קיינען אויך נישט ערפילען זייער חוב לגבי דער מלוכה, ווייל עס מצהלען זיי דעך 52 ארבייטס-טעג אין יאהר, וואס ברענגט זיי א גרויסען שאדען.

וויצע-פרעמיער בארטעל האט אין זיין בעקאנטער רעדע באלד נאך די מאי-געשעהענישען בעריהרט די דאזיגע אנגעוועהטאגטע פראגע און פערשפראכען זי צו לעזען אין הסכם מיט דער קאנסטיטוציע. לײדער איז דאס בלויז געבליבען א הבטחה.

דער רעדנער געהט דאן איבער צו רעדען וועגען דער אגיטאציע, וואס עס פיהרען די געגנער, פערהארפענדיג דאס מיניסטעריום מיט מעמאריאלען און רעזאלוציעס, וואס זאגען, אז דאס אפשאפען דעם צוואנגס-זונטאג-רוה וואלט געווען די גרעסטע סכנה פאר דער פוילישער געזעלשאפט. אין די דאזיגע רעזאלוציעס שפילט נישט קיין ראלע דער ווירטשאפטליכער מאמענט, נאר דער אנטיסעמיטיזם, וואס איז אויפען צו רואינירען די יודישע בעפעלקערונג.

דער צווייטער רעדנער ה' שענקער ווייזט אן, אז דאס געזעץ איז א אפענע בערגוואלדיגונג פון דער קאנסטיטוציע. דער רעדנער פערגלייכט די לאגע אין פוילען מיט אנדערע לענדער און ווייזט אן, אז אין טערקיי, למשל, קענען די מאכמעדאנער רוהען פרייטאג, די קריסטען זונטאג און די יודען שבת און דאס שאדט גארנישט די אינטערעסען פון דער מלוכה.

דער גרויסער פערזאמלטער עולם האט אנגענומען איינשטימיג פאלגענדע רעזאלוציע, וואס זאל איבערגעשיקט ווערען צום וויצע-פרעמיער בארטעל:

„די פערזאמעלטע קראקאווער יודישע סוחרים און האנדווערקער אויפ'ן מיטינג דעם 14-טען ד. ח. ווענדען זיך צום ה' וויצע-פרעמיער מיט דער ביטע ווי אמגיכסטען בטל צו זיין דאס געזעץ וועגען צוואנגס-זונטאג-רוה, וואס איז אין סתירה צום ארט. 111 פון דער קאנסטיטוציע, רואינירט מאטעריעל דעם יודישען סוחר און בעל-מלאכה און איז אויך שעדליך פאר דער מלוכה דערמיט, וואס די פראדוקציע און קאנסומציע ווערט קינסטליך פערקלענערט".

* * *

צוזאמרגענט האט דער קראקאווער פוילישער סוחרים-פעראיין צוזאמענגערופען א פערזאמלונג פון די „קאטוילישע ווירטשאפטליכע ספערען אין קראקא", אויף וועלכער ס'איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, וואס דריקט אויס דעם שארפסטען פראטעסט געגען יעדען פרוב פון מבטל מאכען דאס געזעץ וועגען צוואנגס-זונטאג-רוה, ווייל דאס וואלט געווען א פערגוואלטיגונג פון אונזערע הייליגסטע רעליגיעזע און נאציאנאלע געפיהלען".

אויף אזא אופן מאכט די אנטיסעמיטישע דעמאגאגיע פון א ריין ווירטשאפטליכער פראגע א רעליגיעזע און שיער נישט א נאציאנאלע פראגע!

———

ווילנא. — א ריזיגער עולם איז געקומען אויפ'ן פראטעסט-מיטינג וועגען דעם ענין זונטאג-רוה.

דעפ. סטומשינסקי האט זיך הויפטזעכליך אבגעשטעלט אויף דער גוואלטיגער אומגערעכטיגקייט, וועלכע ס'ווערט בעגאנגען לגבי דער יודישער בעפעלקערונג דורכ'ן אננעמען דאס געזעץ וועגען צוואנגס-זונטאג-רוה; דערביי ברענגט דער רעדנער א גאנצע רייה פאקטען פון אנדערע לענדער, וואו יודען ווערען נים געצוואונגען צו רוהען צוויי טעג אין דער וואך, און דער רעדנער דריקט אויס די האפנונג, אז די רעגירונג פון מארשאל פילסודסקי, וועלכער בעציהט זיך בכלל א סך יושר'דיגער צו דער יודישער בעפעלקערונג, ווי די פריהערדיגע רעגירונגען, וועט ענדליך ענטקעגענקומען די גערעכטע פאדערונגען פון יודישען קיבוץ אין פוילען.

דעפ. ד"ר ווינגארסקי האט מיט א רייע בייספילען אילוסטרירט דעם עקאנאמישען אנטיסעמיטיזם, וואס ווערט אויף די פערשידענע געביטען אנגעווענדעט לגבי דער יודישער בעפעלקערונג בכלל און לגבי די יודישע סוחרים און האנדווערקער בפרט. אויך דער זונטאג-רוה איז איינער פון די מיטלען אפצושוואכען די יודישע עקאנאמישע פאזיציע. דער רעדנער מיינט, אז דוקא פילסודסקי'ס רעגירונג, וועלכע האט פראקלאמירט א קאמף געגען די ענדעקישע לאזונגען און האט אנערקענט די שעדליכקייט פון עקאנאמישען אנטיסעמיטיזם האט געדארפט אנערקענען די גערעכטיגקייט פון די יודישע פאסטולאטען אין דער פראגע פון זונטאג-רוה.

דאס ווארט בעקומט דאן דער פארזיצער פון האנדווערקער - פעראיין ה' קריק, וועלכער ווייזט אן אז אין זעלב איינראפעאישע לענדער האט מען נאכ'ן קריג געשאפען צו פערלענגערן די האנדעלס-צייט כדי וואס מעהר צו פראדוצירען און אזוי ארום וואס שנעלער אויפבויען די חורבות פון דער וועלט-מלחמה. ביי אונז אבער אין פוילען האט מען געטוען דוקא פערקעהרט: דעם פראדוקטיווען טייל פון דער בעפעלקערונג, די יודען האט מען געפונען די העכסטע און דורכ'ן זונטאג-רוה זיין געצוואונגען נים צו ארבייטען א דריטעל וואך.

צום סוף איז אויך בעשלאסען געווארען אבשיקען מארשאל פילסודסקי'ן און מיניסטער בארטעל'ן פאלגענדע דעפעשע:

„1000 פערזאמעלטע יודישע סוחרים, האנדווערקער און קליינהענדלער פערזאמעלט אויף א מיטינג אין ווילנא דעם 15 מאי ד. י. ווענדען זיך צום פרעמיער מיט דער בקשה וועגען דעם, מ'זאל ווי אמשנעלסטען אבשאפען דעם צוואנגס זונטאג-רוה, וועלכער איז אין א סתירה צו דעם ארט. 111 פון דער קאנסטיטוציע, וועלכער רואינירט די יודישע האנדעלס- און אינדוסטריע - בעפעלקערונג און וועלכער איז שעדליך פאר דער מלוכה צוליב דער פערקלענערונג פון דער פראדוקציע און קאנסומציע".

דערמיט האט זיך דער גרויסער פראטעסט-מיטינג 10 א זייגער אווענד געשלאסען.

א קריסט, וואס האט אין ארץ-ישראל געלעבט, ווי א יוד

ער האט נעהייראט א יודישע פרוי און האט מל געווען זיין קינד.— בעגעהט זעלבסטמארד און לאזט איבער א צוואה, מען זאל איהם בעגראבען אויף א יודישען בית-עולם.

(א בריף פון חיפה, ספעציעל פאר'ן „לאדזשער טאגעבלאט").

פון ש. גלות.

א מערקווירדיגע געשיכטע האט פאסירט אין פאלעסטינא: א יונגערמאן פון אונגארן, א געבוירענער קריסט, וואס האט זיך קיינמאל נישט מגייר געווען, האט זיך דערשאסען, און ווען עס איז געקומען איהם צו בעגראבען, האבען זיינע פריינד און קאלעגען פערלאנגט פון ראבינאט, אז מען זאל איהם ברענגען צו קבר ישראל. 4 טעג איז געפיהרט געווארען וועגען דעם א קאמף.

די געשיכטע האט פאסירט אין דעם דארף יעזשור, נעבען חיפה. אין אט דעם דארף געפינט זיך די בערימטע צעמענט פאבריק „נשר", וואס געהערט צום געוועזענעם יודישען מיליאנער פאליאק.

ה' פאליאק האט נאך דער באלשעוויסטישער רעוואלוציע זיך ארויסגעראטעוועט קיין פאריז, פון וואנען איז ער געקומען קיין פאלעסטינא מאכען „ביזנעס". ער שטעלט די גאנצע צייט, אז ער איז נישט קיין ציוניסט, און דאך האט ער געטוען אין א פאלעסטינא א זאך, מיט וועלכער דער גרעסטער ציוניסט וואלט שטאלצירט: ער האט געגרינדעט די צעמענט-פאבריק, וואס בעשעפטיגט איינינגע הונדערט יודישע און אראבישע ארבייטער.

ה' פאליאק האט זיך און פאלעסטינא פעראינטערעסירט מיט דער פראגע פון צעמענט. ער האט געזעהען, אז פאלעסטינא הויבט זיך אן ערשט בויען, און מען מוז דא האבען פיל צעמענט, וועלכען מען פיהרט אריין פון טשעכא-סלאוואקיען, דייטשלאנד און פוילען. האט ער אנגעהויבען פארשען, אויב מען קען נישט אין פאלעסטינא אליין אויסארבייטען צעמענט.

אים אויסצוארבייטען צעמענט מוז מען האבען אזא קאלך, וואס מ'געפינט און בערג, און ער האט אנגעהויבען מיט גרויסע ספעציאליסטען ארומצופאהרען איבער פאלעסטינא און אויספארשען די בערג. אויב ס'געפינט זיך אין זיי דער קאלך פאר צעמענט. נאך א לאנגען זוכען האבען צוויי אונגארישע בערג-אינזשעניערען געפונען, אז אין כרמל-בארג, און דארף יעזשור, נעבען חיפה, געפינט זיך דער נויטיגער שטאף פאר צעמענט, און ה' פאליאק האט דאן געגרינדעט די אקציען-געזעלשאפט „נשר" צו וועלכער ס'געהערט אויך דער באראן ראטשילד.

„נשר" האט באלד אויפגעשטעלט ריזיגע מאשינען און אויוועגס, און אום צו געבען די מעגליכקייט די ארבייטער צו זיין אויפ'ן ארט, און נישט פאהרען צו דער ארבייט און צוריק, האט ער אויסגעבויט הייזלעך, זיי פערקויפט צו די ארבייטער, וועלכע צאהלען איהם אויס דאס געלד יעדען חודש.

פערשטעהט זיך, אז ווייבאלד די ענטדעקער פון דעם צעמענט אין כרמל-בארג זענען געווען אונגארען און מען האט אנגעהויבען צוצונעהמען ארבייטער, האט מען זעהר גערן אנגענומען די וואס שטאמען פון אונגארן.

ווען מען האט ווידער געהערט אין אונגארן, אז אונגארישע אינזשעניערען האבען ענטדעקט צעמענט אין פאלעסטינא, איז אנ'ארבייטער, אנדרעי אוליאשא, א ספעציאליסט, געקומען קיין פאלעסטינא. ער איז באלד צוגענומען געווארען אין „נשר", כאטש ער איז א קריסט, ווארום אין דער פאבריק ארבייט מען אויך פיל אראבער.

אין פערלויף פון א קורצער צייט האט זיך דער אונגאר אוליאשא אזוי אסימילירט מיט די יודען, אז מ'האט נישט געקענט דערקענען, אז ער איז א קריסט. ער האט זיך שנעל אויסגעלערנט רעדען, שרייבען און לייענען העברעאיש. ער פלעגט זיך בעטייליגען אין די פערשידענע ארבייטער-קאנפערענצען, און שטענדיג גענומען דאס ווארט, זאגאר אין יודישע נאציאנאלע פראגען.

נאך א קורצער צייט האט ער זיך פערליבט אין א יודיש מעדעל, און ער האט מיט איהר חתונה געהאט. ער האט זיך אבער נישט מגייר געווען, ווארים ער איז געווען פרייגעזאנגען.

ווען זיין פרוי האט אבער געבוירען א קינד, און גראד א יונגעלע, איז ענטשטאנען די פראגע; צי זאל מען דאס קינד מל זיין.

דער פאטער איז נאטירליך נישט געווען דערקעגען, אז מען זאל דאס קינד מל זיין, ווייל ער האט געהאט זיין פרייגעזאגענע מיינונג, אבער ווען ער האט געזעהען וויפיל צער דאס פערשאפט זיין היים געליבטע פרוי, האט ער איינגעוויליגט, אז מען זאל זיין קינד מל זיין, און אזוי איז געקומען דערצו, אז דער זוהן פון א קריסטליכען פאטער איז געווארען א יוד.

אין א יאהר ארום האט די פרוי ווידער געבוירען א מיידעלע. און חוה פאראל האט זיך זעהר צופרידען געלעבט.

איך האב שוין אויבען געזאגט, אז אוליאשא האט נישט געלאזט דערקענען, אז ער איז א קריסט, אבער דאס איז ווייניג געזאגט: אוליאשא האט זיך בעמיהט אונטערצושטרייכען, אז ער איז א יוד. אמת, נישט קיין רעליגיעזער יוד; אבער דערפאר אנ נאציאנאלער יוד; ווען מען פלעגט דארפען ערגעץ וואו אנגעבען צו וועלכער נאציאנאליטעט מען געהערט, האט שטענדיג דער קריסטליכער אונגאר אנגעגעבען, אז ער געהערט צו דער יודישער נאציאנאליטעט.

דערווייל האט זיך צוגעהויבען דער קריזיס אין פאלעסטינא, און דער צעמענט-פאבריק „נשר" האט זיך אנגעקליבען א גרויסער זאפאס צעמענט, און מען האט אויף א שטיקעל צייט אפגעשטעלט די פאבריק. פערשטעהט זיך, אז די ארבייטסלאזע ארבייטער האבען באלד אנגעהויבען צו פיהלען די נויט ווארים קיין צוגעשפארטעס געלד האבען זיי נישט געהאט. אמת, זיי האבען געארבייט און אבגעשפארט יעדען חודש עפעס געלד, אבער זיי האבען דערפון געמוזט זיך אויסצאהלען זייער הייזעל, און ווען די פאבריק איז אבגעשטעלט געווארען, האט זיך באלד אנגעהויבען ביי די ארבייטער א שלעכטע צייט.

אוליאשא איז נישט געווען קיין אויסנאהם פון דער לאגע.

אוליאשא'ס עלטערען זענען גאנץ פערמעגליך, זיי זענען נישט קיין פאנאטיקער, און ווען זייער זוהן האט זיי געשריבען, אז ער האט חתונה געהאט מיט א יודיש מעדעל, האבען זיי איהם צוגעשיקט זייער פאטערליכע ברכה. אויך שפעטער, זאגאר נאכ'ן ברית, זענען זיי די גאנצע צייט געשטאנען אין שריפטליכער פערבינדונג מיט זייער זוהן און זיין פאמיליע און דערביי איז פרוי אוליאשא איינגעלאדען צו פאהרען קיין אונגארן צו איהרע קריסטליכע שוועהר און שוויגער.

די גאנצע צייט האט דער מאן בעקומען בריף פון זיין פרוי און וועלכען זי האט געשריבען נאר גוטעס, אבער צווישען די צייטען האט אוליאשא, ווי ער האט זיך אויסגעדריקט פאר זיינע פריינד, פארט בעמערקט, אז א שוועגער און שנור קאנען נישט לעבען צוזאמען, איבערהויפט ווען איינע איז א יודישע און די אנדערע — א קריסטין, כאטש ביידע נישט קיין פאנאטיקער...

דאס הארץ האט איהם זעהר בענג געטוען, וואס ער זעהט נישט איין די מעגליכקייט אזוי שנעל צוריקצוברענגען זיין פרוי קיין פאלעסטינא. ווידער דעם געזאגט, אז ער זאל צוריקפאהרען קיין אונגארן, דאס האט ער זיך גארנישט געוואלט צולאזען און ער איז דערביי געווען לעצטענס זעהר אויפגערעגט.

דערווייל האט די פאבריק אנגעהויבען צוריק צו ארבייטען, נאר אוליאשא איז איבערגעפיהרט געווארען אין אנ'אנדער אבטיילונג דאס האט איהם געמאכט נערוועז. ער איז אויפגערעגט געווען אין א שלעכטער שטימונג, זינט זיין פרוי איז אוועקגעפאהרען. פאראיגען מיטוואך האט ער גענומען זיין רעוואלווער, וועלכען ער האט שטענדיג געהאלטען ביי זיך, און זיך ארייננעשאסען א קויל אין קאפ.

דער זעלבסטמארד האט יעדען איבערראשט און ארויסגערופען א גרויסען טרויער ביי אלע ארבייטער.

ער האט איבערגעלאזט עטליכע בריף צו זיין פרוי, צו זיין מוטער און צו זיינע קאלעגען ארבייטער. אין די בריף בעטאנט ער, אז ער פיהלט זיך אלס יוד, און וויל קומען צו קבר ישראל, דארט וואו זיין זוהן וועט אמאל קומען.

ווען מען האט איבערגעלעזען אט דעם בריף, האבען זיינע קאלעגען בעשלאסען צו ערפילען די לעצטע ביטע פון פערשטארבענעם, און א דעלעגאציע איז באלד אוועק צום ראבינאט אין חיפה, און געבעטען, אז דער ראבינאט זאל ארויסגעבען אנ'ערלויבניש צו ברענגען דעם קריסט, וואס פיהלט זיך אלס יוד, צו קבר-ישראל. זיי האבען דערמאהנט דאס, וואס ער האט חתונה געהאט מיט א יודישער פרוי, האט זיין זוהן מל געווען, און פלעגט נאר רעדען העברעאיש און האט נישט געוואלט אוועקפאהרען פון פאלעסטינא.

דער ראבינאט האט זיך אבער אבגעזאגט צו ערפילען די ביטע.

די דעלעגאציע איז דאן אוועק צו דער פראטעסטאנטישער קירכע, ווארום אפיציעל איז דער פערשטארבענער געווען א פראטעסטאנט, און געפרעגט, ווי איז זייער מיינונג. די פארשטעהער פון די פראטעסטאנטישע קירכע האבען געענטפערט, אז זיי האבען נישט געגען דעם, מען זאל ערפילען די לעצטע ביטע פון פערשטארבענעם, און איהם ברענגען צו קבר-ישראל.

געשטארקט דורך אט דער ערקלערונג איז די דעלעגאציע ווידער אוועק צום ראבינאט, און אזוי האבען זיך פיר טעג געפיהרט פערהאנדלונגען מיט'ן ראבינאט, וועלכער האט ערקלערט, אז צוליב דעם, וואס אוליאשא האט זיך אפיציעל נישט מגייר געווען, איז ער נישט קיין יוד, און קען נישט געבראכט ווערען צו קבר-ישראל.

נישט האבענדיג קיין אנדער אויסוועג, האט מען דעם זעלבסטמערדער אויפ'ן פערטען טאג נאך זיין טויט בעגראבען אויף דעם פראטעסטאנטישען פריידהאף.

די ארבייטער פון „נשר" האבען אלס צייכען פון טרויער אבגעשטעלט די ארבייט אויף א שעה, און זיי האבען אויך געמעלדעט די גאנצע געשיכטע צו דער אומגליקליכער פרוי און אונגארן.

יודיש טעאַטער אין מאָסקווע

אין מאָסקווער „עמעס" בעשרייבט א. ד. מיראָל דאָס יודישע טעאַטער אין דער סאָוויעטישער הויפּט־שטאָט. די בעשרייבונג איז אַן אינטערעסאַנטע און מיר ברענגען זי דאָ.

איבער מאָסקווע האָט זיך צוגעטאָן א כמאַליע פון טעאַטער־שונד און "במקום קונסט". נישטאָ דער טאָג, ווען עס זאָל נישט פאָרקומען אין מאָסקווע אָדער אין די ראַיאָנען א „צוזאַמענגעשטויקעלטער" אָווענד, „קאָנצערט" אָדער „ספּעקטאַקל", וואָס זײַער אײַנציגער ציל איז אָנצופילען די קעשענעס פון די פלינקע אַנטרעפּרענײַאָרען.

קײַן קונסט פאָדערט זיך נישט פון אַזױנע „אָווענדען". מען דאַרף נאָר קענען מאַכען די רעקלאַמע אין טומעל און דער „עולם־גולם" קומט שוין במילא.

און אַזױ „ווי עס קריסטעלט זיך, אַזױ ידעלט זיך".

האָט זיך די קאָנצערטען־עפּידעמיע אױך אַריבערגעטראָגען אױף דער „יודיש־לעכער" מאָסקווע.

בעשעפענט דעם „סעזאָן" האָבען די חזנים־קאָנצערטען, אָהן כאָר, מיט כאָר. עס איז שוין אַפילו דערגאַנגען צו א ווײַבערשען כאָר אין בראַנער שול, — דאָס הײַסט, צו אַזױנס, וואָס מאָסקווע האָט נאָך ביז איצט נישט געהאַט. (דער גבאי טשלענאָוו וויל כאָטש מיט דעם „מין" אַרײַנציהען דעם עולם אין בית מדרש). נאָך די ווײַבערשע קאָנצערטען אין בראַנער שוהל איז פאָרגעקומען דער בערימטער „פּורים־באַל" אין קאָלאָנען־זאַל פון פּראָפעסאָנען־הויז (מען האָט פאַרמישט די יוצרות: אין בראַנער שוהל ווײַבער און אין קאָלאָנען־זאַל — חזנים...) נאָכדעם האָט מען אַרײַנגעכאַפּט א פּאָר „מאָנטאַגס" און מען האָט געשטעלט אױפ׳ן „גאָלדשפינער" — אױפ׳ן „מירעלע אפרת" (אױף רוסיש אין דעם „עקספּערימענטאַלען טעאַטער", וואו עס איז אױך אַרױסגעטראָטען א חזן און האָט „געקיצעלט" די הערצער פון אונזערע „רוסיש־שפּרעכענדע" נעפּלײַט.) און איצט איז, אַם ענדע, אַראָפּגעפאָהרען קײַן מאָסקווע „לכבוד פּסח" די קעניגין פון עסמאַניש־געלען טעאַטער — קלאַרא יאַנג.

מען דאַרף אָבער זאָגען, אַז דעם עולם ווערט שוין קענטיג נמאס שונד.

דאָס בעווײַזט אַן אינטערעסאַנטער פאַקט, וואָס איז נאָך נישט לאַנג פאָרגעקומען אין מאַרינע ראָשטשע.

אהין איז אַראָפּגעקומען פון „צענטער" א פּאַרשוין מיט׳ן נאָמען קאַטשטשוק, וואָס האָט זיך אָנגערופען „בעפולמעכטיגטער פון יודישען טעאַטער" און האָט ברײַט רעקלאַמירט א „יודישען אָווענד פון געזאַנג און טענץ", וואָס ווערט אײַנגעאָרדענט אין קינא „אנטײַ".

כדי דער אָווענד זאָל האָבען דעם געהעריגען פינאַנציעלען ערפאָלג האָט ה׳ קאַטשטשוק זיך צוזאַמענגעבונדען מיט אײניגע אָרטיגע קרעמער און קצבים, וועלכע האָבען פאַר די צוגעזאָגטע אומזיסטע קאָנטראָל־מאַרקעס איהם מיטגעהאָלפען אין זײַן אַרבײַט.

עס איז אין אַלגעמײַן א פײַנער שידוך: מאַרינע־ראָשטשער קצבים און... יודישער טעאַטער. נאָר נישקשה, — עס לאָזט זיך אױס, אַז זײ זענען ווערט געווען אײנע די אַנדערע: וואָס פאַר א אַרטיסטען און טעאַטער דאָס זענען געווען, אַזױנע „אַנטרעפּרענײַאָרען" האָבען זײ געהאַט.

די קצבים האָבען דורכגעפיהרט אַזאַ „אַגיט־קאָמפּאַניע", אַז דער עולם האָט איבערגעפילט דעם קינאָ „אנטײַ".

עס זענען געקומען „קינד און קײַט" און אַפילו דער מאַרינע־ראָשטשער שוחט אַלײן...

מען קען זיך אָבער גאַר נישט פאָרשטעלען, וואָס פאַר א פינסטערן סוף עס די „אַקטיאָרשיקעס" האָבען געהאַט: שוין נאָך די ערשטע נומערן פון דעם „פּראָגראַם" האָט דער עולם דערזעהן, אַז מען האָט דאָ צו טון מיט פּשוט׳ע שונד־חכמה, וואָס זענען אַראָפּגעפאָהרען קײַן מאַרינע־ראָשטשע „א כאַפּ טוי" א הונדערט טשערוואָנצעס און נישט מעהר — האָט מען אָנגעהױבען גאַר פּשוט שרײַען: אַראָפּ פון ביהנע! גיט אָפּ די געלד צוריק!

און ווײַל די „אַרטיסטען" האָבען זיך געמאַכט תמ׳עוואַטע און דער ה׳ קאַטשטשוק האָט בעצײַטענס געמאַכט א פּליטה, איז דער עולם נאָך מעהר צוהיצט געוואָרען און מען האָט זיך שוין א לאָז געטאָן מיט די פויסטען צו דער ביהנע, נאָר א דאַנק דעם שומר פון קינא, וועלכער האָט די „אַרטיסטען" אַנטפיהרט א הינטער־טיר, זענען די „העלדען פון דער ביהנע" אַרױס גאַנץ פון קינאָ.

איצט קאָכט גאַנץ מאַרינע־ראָשטשע מיט אָט דעם סקאַנדאַל.

עס איז דאָ נאָך א גוטער סימן, אַז דעם עולם ווערט נמאס דאָס „במקום־קונסט". קלאַרא יאַנג, די בעריהמטע קלאַרא יאַנג שפּילט אין דער נעפּישער מאָסקווע בײַ א פּוסטען זאַל.

דער עולם ווערט ניכטערער: די ווײַבער אין דער בראַנער שוהל און „מאָט־קע מאַך מיר נאָך אמאל" אין „אַקוואַ־ריום", די הויפּט־יסודות פון מאָסקווער יודישלעכער קונסט, צוזאַמען מיט אַנדע־רע שונד־אַרויסטרעטונגען געבען שוין נישט קײַן ביזנעס...

וואָס ס׳האָט זיך אָפּגעטון בײַ די יודען

איז מאָסקווע ערב פּסח.

אין מאָסקווער „עמעס" פון 6־טען אַפּריל לעזען מיר:

„די הכנות צו פּסח זענען איצט אין מאָסקווע אין פולע ברען. עס איז כמעט נישטאָ קײַן אײן אָנגעזעהענע גאַס אין מאָסקווע, וואו ס׳זאָל נישט זײַן קײַן מצה־בעקערײַ און דאָרט, וואו ס׳איז, חלילה, נישטאָ קײַן „פּאָדריאַדטשיק", זענען דאָ ספּעציעלע בײַדלעך, אָרומגעהאָנגען מיט גרויסע פּלאַקאַטען „מצה כשר לפּסח". אַפילו אױף אײנער פון די הויפּט־גאַסען פון דער רויטער הויפּט־שטאָט (קוזניעצקאַ) זעהט איהר אין א פענסטער פון א פײַנעם מאַגאַזין א גרויסען פּלאַקאַט, אױף וועלכען עס זענען אָפּגעדרוקט מיט גרויסע רויטע אותיות די ווערטער: „דאָ פאַרקויפט זיך מצה און כשרה פּסח׳דיגע געצײַג שמאַלץ".

הכלל, מען האָט זיך פונאַנדערגעלעגט מיט׳ן פּסח־יריד אױף טיש און בענק!

פאַרוואָס זענען דאָס הײַ־יאָהר אַזוי פיל אין מאָסקווע מצה־פּיעקאַרניעס? פאַרוואָס איז דאָס אַזאַ געראָטעניש אױף בײַדלעך מיט מצה?

לאָזט זיך אױס, אַז ס׳איז דערפאַר, ווײַל פאַראַיאָהרען זענען אין מאָסקווע געווען דרײַ־פיר „פּאָדריאַדטשיקעס" און יעדער האָט פאַרדינט אַרום 10—15 טויזענד רובעל, וואָרים מען האָט געלײזט מצה בײַ 30 רובעל א פוד, דעריבער האָט זיך הײַ־יאָהר די מצה־„אינדוסטריע" שוין גע־הויבען און מיר האָבען שוין אַרום 20 „פּאָדריאַדטשיקעס".

די פּאָדריאַדטשיקעס האָבען געמאַכט א יד־אחת. א מין אָפּמאַך, אַז מצה זאָל מען לײזען אין מאָסקווע נישט נידריגער, ווי 15 רובעל א פוד.

האָט אָבער גאָט רחמנות געהאַט אױף די מאָסקווער יודען און האָט געגעבען א געדאַנק די אוקראַאינישע יודען אַרײַנ־צושיקען אין מאָסקווע מצה. עס האָבען אָנגעהויבען געהן וואַגאָנעס מצה פון קרעמענטשוג, כאַרקאָוו, אָדעס און רײַ־מען. מאָסקווע איז פאַרפלײצט געוואָרען מיט מצה און די „אוקראַאינישע מצה אינטערווענציע" האָט געהאָלפען. דער פּרײַז אױף מצה איז געפאַלען און אין מאָסקווע זענען דעריבער אַלע מאַרק־בײַדלעך און גאַסען־בײַדלעך פאַרפולט מיט מצה.

נאָך מעהר, כדי מען זאָל נישט דאַרפען צאָהלען קײַן שטײַער און פּאַטענטען פאַר׳ן האַנדעל מיט מצה, האָבען אײניגע בתי מדרשים אַרײַנגענומען צו זיך די „סחורה" און פאַרקויפען עס פון זיך. פאַר אַזאַ מין האַנדעל דאַרף מען, פאַרשטעהט זיך, קײַן פּאַטענט נישט צאָהלען.

מיט ווײַן אױף פּסח בעזאָרגען מאָסקווע נישט נאָר פּריוואַטע פירמעס, נאָר אױך די רעגירונגס־קאָאָפּעראַטיוון. מאָנטאַג האָבען זיך אין פיל גרויסע מאָסקווער קאָאָפּעראַטיוון („מאָסבעלסקי" און אַנ־דערע) בעוויזען פּלאַקאַטען, וואו עס ווערט רעקלאַמירט „מעהר כשר לפּסח".

אינטערעסאַנט איז, אַז די קאָאָפּעראַ־טיוון פאַרקויפען מעהר און ווײַן, וואָס געהערט אײַגענטליך פּריוואַטע פירמעס.

מיט הגדה׳ס בעזאָרגט מען אונז אױך. אין „עמעס" איז שוין געווען געשריבען, אַז א מאָסקווער קאָאָפּעראַטיווע בוכהאַנד־לונג האָט בעשטעלט אין פּעטריקאָוו (פּױלען) הגדה׳ס פאַר מאָסקווע מיט רוי־טע אײַנבונדען. ביז ס׳וועט אָנקומען די בעשטעלונג פון פּעטריקאָוו, האַנדעלט מען דערווײַל אין מאָסקווע מיט הגדה׳ס פון בערלין.

די ספּעציעלע פּסח׳דיגע געפעס בע־זאָרגט מאָסקווע א סטאָליבצער אינוואַלידען קאָאָפּעראַטיוו. אױף טשערקאַסקי גאַס זענען אױסגעשטעלט ספּעציעלע פּסח׳דיגע טעלער, אױף וועלכע עס זענען דאָ פאַר־שידענע אױפשריפטען אױף יודיש, וואָס ערקלערען בפרטיות, ווי אַזוי מ׳דאַרף פּראַווען די סדרים.

די סטאָליבצער יודישע קאָאָפּעראַטאָרען האָבען א פּנים מורא, אַז מאָסקווער יודען האָבען פאַרגעסען, ווי אַזוי צו פּראַווען די סדרים מיט אַלע פּיטשעווקעס, האָט מען אַרײַנגעשיקט טעלער, וואָס אילוס־טרירען, ווי אַזוי דער סדר דאַרף גע־פּראַוועט ווערען.

א דאַנק דער קאָאָפּעראַציע, — אױב נישט וואָלט די יודישליכע מאָסקווע גע־חיס מער׳גוי׳איש געוואָרען!"

גאָלד, בלוט און פרויען.

א ראָמאַן פול מערקווירדיגע איבער־לעבענישען און ליידענשאַפטען.

(16־טע פאָרזעצונג).

דאָס מײדעל איז אַרויסגעגאַנגען און דער פאָטער האָט אָנגעהויבען צו בעטראַכטען אַרטור׳ס וואונד. ער איז געווען א קענער אויף וואונדען. ער האָט געוואוסט, וועלכע וואונד איז לעבענס־געפעהרליך.

— מ׳ין האָט איהם נישט געוואָלט דער׳הרג׳ענען — האָט ער געזאָגט — ווען ער האָט גוט בעטראַכט די וואונד — מען האָט געוואָלט איהם אָפּשוואַכען, אָפּצאַפּען פון איהם בלוט, אָבער נישט דער׳הרג׳ענען.

ער האָט צוריסען א העמד און געמאַכט דערפון לאַנגע פּאַסען. דאַן האָט ער אַרויסגענומען פון א קאַסטען א שאַכטעל מיט זאַלב, און האָט בעשמירט די וואונד און האָט זי פערבונדען.

ווען ער האָט פערבונדען די וואונד, האָט ער אַרײַנגערופען זײַן טאָכטער און האָט איהר געזאָגט:

— בלײַב בײַם פערוואונדעטען, אַנאַ, גרײט אָן פריש וואַסער. ווען ער וועט עפענען די אויגען און וועט עפּעס בעטען, זאָלסטו איהם געבען וואַסער. איך מוז אַראָפּגעהן אונטען. איך בין הונגעריג.

ער איז אַרויסגעגאַנגען פון צימער. אַנאַ האָט געבראַכט א קרוג מיט קאַלטען פרישען וואַסער און האָט איהם אַנידערגעשטעלט נעבען בעט. דאַן האָט זי צוגערוקט צום בעט א הילצערן פיר־פיסיג בענקעלע און האָט זיך דערויף גע־זעצט. — איך האָב נאָר פערגעסען צו פרעגען דעם פאָטער, אויב די וואונד איז געפעהרליך — האָט דאָס מײדעל זיך געמאַכט אַלײן א פערוואורף.

זי האָט גענומען אַרטור׳ס האַנט און האָט זי געהאַלטען אײניגע מינוט אין איהר ווײכער, וואַרעמער האַנט.

— די האַנט איז קאַלט ווי אײַז — האָט זי געזאָגט — דאָך אָטעמט ער. ער לעבט נאָך, איך האָף, אַז ער וועט לעבען. דער פאָטער האָט געזאָגט, אַז ווען ער וועט עפענען די אויגען, זאָל איך איהם דערלאַנגען א ביסעל וואַסער. דער פאָטער פערשטעהט שוין אַזעלכע זאַכען.

זי האָט צוגעלעגט איהר מויל צו זײַן האַנט און האָט אָנגעהויבען צו קושען אויף איהר. אַרטור האָט ווידער א ציטער געטון און האָט געעפענט די אויגען. א פּאָר מינוט האָט ער זיך ווילד אַרומגעקוקט. זײַנע אויגען האָבען גע־זוכט די שרעקליכע אינסטרומענטען, וועלכע ער האָט פריהער געזעהן, אָבער אַנשטאָט די אינסטרומענטען האָט ער פאַר זיך דערזעהן א שעהן מײדעל.

— ווער ביסטו, שעהנע יונגע פרוי? — האָט ער געפרעגט.

אַנאַ איז רויט געוואָרען און האָט נישט געוואוסט וואָס צו ענטפערן.

— איך בין אַנאַ — האָט זי ענדליך געענטפערט.

וואו בין איך דען? — האָט אַרטור ווײַטער געפרעגט — מיר דאַכט זיך, אַז איך האָב געזעהן אַרום מיר מאָדנע אינסטרומענטען, האָב איך געטרוימט?

אַנאַ האָט געזיפצט און האָט געמורמעלט שטילערהײט:

— איהר האָט נישט געטרוימט, מײַן הער.

— אַך, וואו בין איך? — האָט אַרטור נאָכאַמאָל געפרעגט.

אין דער זעלבער מינוט האָט זיך געעפענט די טיר און דער הענקער איז אַרײַנגעקומען אין צימער. אַרטור האָט דערזעהן זײַנע רויטע קלײדער און האָט אָנגעהויבען צו פערשטעהן, וואו ער געפינט זיך.

— מײַן גאָט! — האָט ער געזיפצט — קען עס זײַן? בין איך...

— איהר זײַט בײַם הענקער — האָט אַנאַ׳ס פאָטער געזאָגט קורץ און שאַרף.

אַרטור האָט א ציטער־געטון.

— וואָס רעדט איהר? איז עס מעגליך? — האָט ער געקרעכצט — ווען איך בין בײַם הענקער, מוז איך דאָך אויך ווערען הענקער.

— יאָ, מײַן הער — האָט דער הענקער געענטפערט — אַזוי איז דאָס געזעץ און איך וועל עס אויספיהרען.

— גאָט! גאָט! — האָט אַרטור געשריגען — דערבאַרעם זיך איבער מיר!

אַנאַ האָט געוויינט און האָט עפּעס שטילערהײט געזאָגט.

— איהר בעט אומזיסט צו גאָט — האָט דער הענקער געזאָגט, ער וועט זיך אויף אײַך נישט דערבאַרמען, ווי ער האָט זיך אויף מיר נישט דערבאַרמט. איך האָב אויך נישט געוואָלט זײַן קײַן הענקער. איך האָב זיך אויך געריסען און געוואָרפען מיט אַלע מײַנע קרעפטען און דערנאָך בין איך דאָך געבליבען א הענקער. איהר, מײַן פרײַנד, וועט אויך זײַן א הענקער.

— נײַן! נײַן! — האָט אַרטור הויך געשריגען.

— מײַן ליבער פרײַנד, איהר טאָרט נישט שרײַען און טאָרט זיך נישט אויפרעגען. אײַער וואונד קען ווערען געפעהרליך.

— זײַט רוהיג, מײַן הער, ביז אײַער וואונד וועט זיך א ביסעל פערהײלען — האָט אַנאַ געבעטען.

— איך וויל נישט! איך וויל אַרויס פון דאַנען! — האָט אַרטור געשריגען און געוואָלט זיך אויפהויבען — קוים אָבער האָט ער זיך אָנגעהויבען צו ריהרען, האָט ער דערפיהלט שרעקליכע שמערצען אין דער זײַט, ער האָט געטון א געשרײ און געבליבען ליגען אויפ׳ן ערד. די וואונד אין דער זײַט האָט איהם אָנגעהויבען שטאַרק וועה צו טון.

— עט האָט איהר עס, מײַן פרײַנד! — האָט דער הענקער רוהיג געזאָגט.

— אַך! — האָט אַרטור געזיפצט — איך זעה, אַז איך קען נישט אַנטלויפען פון דאַנען. וואָס טוט מען אָבער? האָט רחמנות אויף מיר! גיט מיר עפּיס א ראַט! העלפט מיר!

דער הענקער האָט געטראַכט אײניגע מינוט. דאַן האָט ער ערנסט געזאָגט:

— איך ווײס נאָר אײן מיטעל, ווי אַזוי אַרויסצובעקומען זיך פון דאַנען.

— זאָגט עס מיר! — האָט אַרטור געבעטען.

— נאָר די בעגנאַדיגונג פון קײַזער קען אײַך בעפרײַען.

— ליבער גוטער מאַן! — האָט אַרטור אָנגעהויבען צו בעטען — [illegible] גאָר ווײַטער נאָך נישט. אַז איך בין דאָ, קענט איהר מיך נישט אַרויסנעמען פון דאַנען? קענט איהר מיך אין ערגיץ נישט אָוועקפיהרען?

— דאָס איז אונמעגליך — האָט דער הענקער געענטפערט — איהר זײַט יעצט זעהר שוואַך! מען טאָר אײַך נישט ריהרען פון אָרט. עס וועלען פערגעהן אַכט טאָג, אײדער איהר וועט זיך קענען אויפהויבען.. — דורך דער צײַט וועלען דאַן אַהער זיכער קומען אויסזוכער פון געפענגעניש זעהן, אויב א פערברעכער האָט זיך נישט בעהאַלטען בײַ מיר, זײ קומען געוועהנליך בײַ נאַכט און זוכען אין אַלע ווינקלען. זײ וועלען אײַך געוויס געפינען און אײַך צווינגען, אַז איהר זאָלט אַרבײַטען מיט מיר.

— קענט איהר מיך נישט בעהאַלטען ערגיץ?

— אויך דאָס נישט — האָט דער הענקער געענטפערט — איהר מײנט, אַז איך בין פרײַ אין מײַן טורמע? איהר האָט א טעות. איך וואָלט שוין לאַנג אַנטלאָפען פון דאַנען. מען לאָזט מיך אָבער נישט. מען בעוואַכט מיך זעהר גוט. עס איז אוממעגליך צו זײַן א הענקער!

אַזוי ווי זײ האָבען גערעדט, האָט מען געהערט קלאַפּען אין דער טיר.

— דאָס זענען זײ! — האָט אַנאַ אויסגערופען און איז געוואָרען בלאַס.

— ווער זענען עס? — האָט אַרטור געפרעגט.

— די אויסזוכער פון געפענגעניש.

(פאָרזעצונג קומט)

שדכנות און חתונות בײַ יודען אין אַמאָליגע צײַטען

די פריהצײַטיגע חתונות פון יונגע יודישע קינדער אין מיטעל־אַלטער. — שידוכים אויף יאַרידען. — אינטערעסאַנטע צערע־מאָניעס פון א יודישער חתונה אין יענע צײַטען.

פון ב. טויבין.

יודען פערצײַטען, אין מיטעל־אַלטער, זענען געווען זעהר אַלטמאָדיש. זײ האָבען נישט בעשפּילט קײַן ליבעס און נישט געפיהרט קײַן ראָמאַנען. און דאָך, הלואי אויף אונזערע הײַנטיגע יודען געזאָגט, וואָס פאַר א רײנעם שעהנעם, ציכטיגען פאַמיליען־לעבען זײ האָבען גע־פיהרט דעמאָלט, ווען זײ האָבען געלעבט אײַנגעשלאָסען אין זײערע ענגע, טונקעלע געטאָס.

אָבער נישט בלויז האָבען יודען אין יענע צײַטען נישט חתונה געהאַט אויס ליבע, נאָר חתן־כלה האָבען איבערהויפּט זיך גאָר נישט געקענט אײנע די אַנדערע ביז נאָך דער חתונה. עס איז גאָר קײ־נעם נישט אײַנגעפאַלען אַזאַ משונה׳דיגע זאַך, ווי צו פרעגען א שאַײגעץ, צי זײ געפעלען זיך אײנער דעם אַנדערען. ווײס איך וואָס! וועמען האָבען דאָס געקימערט אַזעלכע נאַרישקײטען?

די צײַט פאַר א מאַן און א פרוי זיך צו ליבען איז דעמאָלט געווען נאָך דער חתונה. זיך ליבען פאַר דער חתונה איז נישט געווען שעהן און אָנשטענדיג. עס הײסט, אַז אין דער הינזיכט פון ליבע זענען די יודען אין מיטעלאַלטער געווען גאַנץ פערקעהרט ווי מיר הײַנט.

א יודישער מחבר פון צעהנטען־עלפ־טען יאָהרהונדערט שרײַבט וועגען דעם פאָלגענדעס:

„עס איז דער מנהג פון אַלע יודישע טעכטער, אַפילו ווען זײ זענען שוין אין עלטער פון צוואַנציג יאָהר, זיך צו פערלאָזען אינגאַנצען אויפ׳ן פאָטער זײ חתונה צו מאַכען. יודישע טעכטער זע־נען נישט אַזעלכע חצופות און האָבען גאָרנישט די חוצפה זיך אַרײַנצומישען אין אַזעלכע זאַכען און צו זאָגען: מיט דעם און דעם וואָלט איך וועלען חתונה האָבען, נאָר זײ גיבען דאָס אינגאַנצען איבער צו זײער פאָטער אין די הענט".

אין אָט דער הינזיכט זענען די יודען פון דער תלמוד׳ישער צײַט בעשטאַנען א סך נעהנטער צו אונז הײַנט, אײדער די יודען אין די צײַטען פון מיטעל־אַלטער. אין די צײַטען פון דער גמרא האָט א יודיש מײדעל געהאַט פערשידענע געלעגענהײטען זיך צו טרעפען און זיך צו בעקענען מיט יונגע לײַט און זיך אויסצוקלײבען א חתן. עס האָבען גע־טירליך זיך געפונען אויך דעמאָלט מענכע לײכט־האַרציגע פאָטערס, וואָס האָבען חתונה געמאַכט זײערע טעכטער קלײ־נערהײט מיט אַבי־וועמען עס האָט זיך נאָר געמאַכט. אָבער דאָס זענען קענטיג געווען אויסנאַהמען. די געלעהרטע פון דעם תלמוד האָבען עס יעדענפאַלס פער־באָטען. זײ האָבען אָנגעזאָגט, אַז „א מענש טאָר נישט פערהײראַטען זײַן טאָכטער, ביז זי ווערט גרויס און זאָגט: דעם און דעם וויל איך".

חתונות פון יונגע קינדער.

אין מיטעלאַלטער איז דאָס אָבער אַנדערש געוואָרען. ווי באַלד מען איז געווען געגעבען דעם, אַז א מײדעל זאָל זאָגען איהר מײנונג וועגען דעם מאַן, מיט וועלכען זי זאָל חתונה האָבען, האָט שוין גאָר געפעהלט אײן טריט זי חתונה צו מאַכען קלײנערהײט. וואָרום אויב איהר פאָטער האָט געקענט אויסקלײבען פאַר איהר א מאַן, הײַנט פאַרוואָס האָט ער נישט געזאָלט פערבינדען מיט איהם נאָך אײדער זי האָט געהאַט דעם שכל און די קראַפט זיך אַרײַנצומישען?

האָט מען טאַקע אין דרײַצעהנטען יאָהרהונדערט חתונה געמאַכט א גרויסע צאָהל מײדלעך נאָך פאַר צוועלף יאָהר, די חתנים זענען נישט געווען פיל עלטער.

דאָך אָבער איז מען מיט א בחור נישט געווען אַזוי אײַליג, ווי מיט א מײדעל. וואָרום וועגען בחורים שטעהט עס בפירוש אין משניות, אַז זײ דאַרפען חתונה האָבען צו אַכצעהן יאָהר („בן שמונה־עשרה לחופה"). האָט מען דער־פאַר געזוכט זיך צו האַלטען ווי ווײַט מעגליך בײַ דעם דאָזיגען תלמודי׳שען געזעץ. יודען האָבען אָבער געזוכט אָפּ־צודינגען וויפיל עס לאָזט זיך נאָר פון די אַכצעהן יאָהר. דער רמב״ם, למשל, האָט עס אויסגעטײַטשט, אַז דאָס בעדײַט נישט אַכצעהן, נאָר דעם אַכצעהנטען יאָהר. עס הײסט דערפאַר, אַז א בחור דאַרף נישט וואַרטען ביז ער ווערט פולע אַכצעהן יאָהר אַלט, נאָר ער קען הײַראַ־טען צו זיבצעהן. דער „שלחן־ערוך", דער אָנגענומענער געזעץ־בוך, טײַטשט עס נאָך בעסער אויס. ער זאָגט, אַז אַכצעהן יאָהר איז דער לעצטער טערמין, ווען א יוד מוז זײַן פערהײראַט. נאָר אויב ער האָט חתונה פריהער, איז נאָך בעסער, איז נאָך מעהר מצוה. דאָך אָבער איז דער שלחן־ערוך אויך נישט קײַן קאַלטער גזלן. אמת טאַקע, אַז ער הײסט חתונה האָבען וואָס יונגער. פונדעסטוועגען פּסק׳ענט ער, אַז פאַר בר־מצוה טאָר א יוד נישט חתונה האָבען.

וואָס איז געווען דער שכל, וואָס מען האָט אין יענע צײַטען חתונה געמאַכט די קינדער אַזוי יונג?

געווען פערשידענע אורזאַכען פאַר דעם. ערשטענס, האָט מען געהאַלטען, אַז די יודישע צניעות זאָל נישט אָפּגע־שוואַכט ווערען. אַז מען זאָל נישט צו לאַנג וואַרטען. מען האָט דעריבער נישט געהאַלטען, אַז יונגע מענשען זאָלען אַרום־געהן אומפערהײראַטעט. דאָך אָבער איז דאָס נישט אַלע מאָל געווען דער גרונד, פאַרוואָס מען האָט אין מיטעל־אַלטער חתונה געמאַכט די קינדער אַזוי יונג. וואָרום עס זענען געווען צײַטען, ווען מען האָט חתונה געמאַכט יונגלעך און מײדלעך נאָך גאָר אַלס קלײנע קינדער. אין דער אַנדערער העלפט פון זיבצעהנטען יאָהרהונדערט האָט עס אָפט פּאַסירט, אַז דער חתן איז געווען נישט עלטער ווי צעהן יאָהר און די כלה איז געווען נאָך יונגער. עס האָט דעמאָלט פּשוט געהערשט בײַ יודען א סאָרט עפּידעמיע פון קינדער־חתונות. אָבער הינטער אָט די משונה׳דיגע חתונות פון יונגע קינדער איז בעלעגען א טיפער, געהײמניספולער געדאַנק. דאָס איז געווען די צײַט פון שבתי־צבי. די לופט פון די יודישע געטאָס איז געווען דאַן אָנגע־זאַפּט מיט משיח־האָפנונגען. און אײנס פון די מי־טלען צו מאַכען, אַז משיח זאָל קומען וואָס גיכער, איז געווען צו־זאַמענצופאָרען וואָס מעהר פּאָרלעך און צו האָבען וואָס מעהר קינדער. לויט דעם יודישען גלויבען קען משיח נישט קומען ביז אַלע נשמות, וואָס גאָט האָט בעשאַפען אויף דער וועלט, וועלען האָ־בען געפונען די קערפּערס, וועלכע זע־נען פאַר זײ בעשטימט געוואָרען אויף דער ערד. עס הײסט, אַז די גאולה וועט ערשט קומען, ווען עס וועט זײַן א בע־שטימטע צאָהל מענשען אויף דער וועלט און ס׳וועלען מעהר נישט אַרומשוועבען קײַן נשמות אָהן גופים.

דאָס איז אָבער נישט געווען דער אײנציגער גרונד פון די יונגע חתונות פערצײַטען. געווען אויך עקאָנאָמישע און פּאָליטישע אורזאַכען, וואָס האָבען גע־טריבען חתונה צו מאַכען די קינדער זעהר יונג. געוועזען צײַטען פון גזרות און פערפאָלגונגען, ווען עס איז געווען א

(ענדע זעהט זײַט 6.)

לאָדזער כראָניק.

רעלעגאַציע פון געוו. פּאָלי-טישע אַרעסטירטע ביים סטאַראָסטאַ ושעווסקי.

(פ.) געמעלדען האָט דער סטאַראָסטאַ ושעווסקי בעזוכט אַ דעלעגאַציע פון פרויען פון געוו. פּאָליטישע אַרעסטיר-טע און איהם גראַטולירט צום איבער-נעמען דעם אַמט. סטאַראָסטאַ ושעווסקי האָט געדאַנקט פאַר דער בגרינסונג.

אָנהעמט-בייגענס פאַר דער לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע

(ע) געמעלדען איז געפאָהרען קיין וואר-שע דער אינזש. רעמפעל, וועלכער איז בעשטימט געוואָרען אלס מיטגליד פון דער גאַמען-קאָמיסיע. אינזש. רעמפעל פאָהרט קיין וואַרשע, כדי צו בעקענען זיך מיט די פראַגע-בויגענס פאַר דער לאָדזער-טעקסטיל-אינדוסטריע.

מאַניסטראַט פערקויפט אַ פּלאַץ דער קראַנקען-קאַסע.

(ע) געמעלדען איז אין דער קאַנצעלאַ-ריע פון רעגירונג קאַרל אונטערגעשרי-בען געוואָרען אַ פאַרטעלער אַקט פון אַ טראַנזאַקציע צווישען מאַגיסטראַט און דער קראַנקען-קאַסע. דער מאַגיסטראַט האָט פערקויפט דער קראַנקען-קאַסע אַ גרויסען פּלאַץ צו בויען אַ הויל-אַנ-שטאַלט.

דער אינהאַלט פון וויכטיגען צירקולאַר
וועגען הנחות ביים איינצאָהלען אומזאַץ-שטייער.

(ג) אין דער פאָריגער וואָך האָבען מיר מיטגעטיילט, אַז דער פינאַנץ-מיניס-טער מעקלאַווסקי האָט בעאויפטראַגט אין אַ ספּעציעלען צירקולאַר די פרעזי-דענטען פון די פינאַנץ-קאַמערן צו מאַכען הנחות ביים איינצאָהלען אומזאַץ-שטייער פון געוויסע הויפט-פירמעס, וואָס זענען געוואָ-רען רואינירט דורך'ן ווירטשאַפטליכען קריזיס.

אויצט האָבען מיר די מעגליכקייט אי-בערצוגעבען די לעזער דעם גענויען אינהאַלט פון דער דאָזיגער פערארדנונג:

דער צירקולאַר פון 9 מאַי 1927 אונ-טער'ן נומער 194 בעפאָלמעכטיגט די פרעזידענטען פון די פינאַנץ-קאַמערן צו פערלענגערן די טערמינען פון אומזאַץ-שטייער ביז 1 פּראָצענט פאַר אונטער-נעמונגען, וואָס פיהרען אַ הורט-האַנדעל און האָבען נישט קיין געהעריגע האַנ-דעלס-ביכער. פון דער דאָזיגער הנחה קאָנען געניסען אינטערעסענטען, וואָס פערנעמען זיך מיט'ן פערקויף פון וועל-כע אַרטיקלען, וועלכע האָבען אין יאָהר 1926, ביים פיהרען געהעריגע האַנדעלס-ביכער געצאָהלט פון דער הנחה פון אַ האַלבען אָדער פון 1 פּראָצענט אומזאַץ-טער משקלאַוויטש האָט בעאויפטראַגט לען פון ערשטען געברויך, רויה-שטאָפען וואָס זענען נויטיג צו דער ענטוויקלונג פון לאַנדווירטשאַפט און לאַנד-ווירט-שאַפטליכע אינדוסטריע, ווי אויך פאַר די אַרטיקלען, פאַר וועלכע דער אומזאַץ שטייער איז ביים פיהרען האַנדעלס-בי-כער, פערקלענערט געוואָרען ביז 1 פּראָ-צענט. צו די דאָזיגע געהערען אַרטיק-אַרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטער פון 7. אָקטאָבער 1925, ר. ה. ערנעהרונגס-אַר-טיקלען, מאַנופאַקטור, בוי-אַרטיקלען א. אַז. וו.

אין דעמזעלבען צירקולאַר פערארד-נעט דער מיניסטער, אַז די דאָזיגע פערלייכטערונגען קאָנען אַנגעווענדעט ווערען נאָר אין איינצעלנע פאַלען, ד. ה. דאַן, ווען בעזונדערע שטייער-צאָהלער גיבען אָב ביטעס וועגען דעם און דער שעף פון דער פינאַנץ-קאַמער שטעלט פעסט דורך אַ קאָנטראָל, אַז עס ווערט געפיהרט אַ הורט-האַנדעל. גלייכצייטיג ווערט אין דעם צירקולאַר פעראָרדענט צו בעגרענעצען די עקזעקוציעס ביז צו דער הויך פון דער שטייער-סומע, וואָס ווערט פאָרגעלעגט דער פינאַנץ-קאַמער. אָבּער קאָן דער אומזאַץ-שטייער פאַר'ן יאָהר 1926 נישט זיין קלענער פון דער אויסמעסטונג פונ'ם שטייער פאַר'ן גאַנ-צען יאָהר 1925.

אין אַ צווייטען צירקולאַר פון דעמ-זעלבען דאַטום האָט דאָס פינאַנץ-מי-ניסטעריום בעשלאָסען פונאַנדערצולעגען אין ראַטעס דעם אונטערשייד צווישען דער סומע פון אויסגעמאָסטענעם אומ-זאַץ-שטייער פאַר 1926 און די קאָנטאַ'ס וואָס עס איז געגעבען געוואָרען אויף'ן דאָזיגען שטייער. דער אונטערשייד איז צאָהלבאַר אין 2 גלייכע ראַטעס: ביז'ן 20. מאַי און 15. יוני ד. י. איינשליס-ענט אויף'ן יכוד פון אַ פּער-אַנגעווענדעט ווערען דער 14-טאָגיגער הנחה-טערמין, פונדעסטוועגען קאָן, לויט דעם צירקולאַר, די פינאַנץ-מאַכט נים אַנגעווענדעט ווערען דער 14-טאָגיגער אָבלויף פון 14 טאָג פון צאָהלונגס-טער-מין פון יעדער ראַטע. קאָנטאָס אויף'ן אומזאַץ-שטייער פאַר 1926, אויב זיי זע-נען ביז איצט נישט איינגעצאָהלט גע-וואָרען, וועלען איינגעמאָהנט ווערען צו-זאַמען מיט פּראָצענטער פאַר אָבשלע-פען און מיט עקזעקוציע-קאָסטען.

לויט דעמזעלבען צירקולאַר, האָט דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום פּראָלאָנגירט דעם צאָהלונגס-טערמין פון דער ערש-טער „זאַליטשקאַ“ (קאָנטאָ) אויף'ן אומ-זאַץ-שטייער פאַר'ן יאָהר 1927 פון 15 מאַי אויף'ן 15. יולי און די צווייטע „זאַ-ליטשקאַ“ פון 15. יולי אויף'ן 15. סעפּ-טעמבער ד. י. אויך בנוגע די דאָזיגע טערמינען איז נישט חל דער 14-טאָגי-גער הנחה-טערמין.

דאָס עובר זמן אויף וועלכע עס איז איבערגעבראַכטע טערמינען וועט נורם זיין אַן'אונפערמיידליך שנעלע צוואַנגס-איינמאַהנונג פון די פּערלעגטע סומען צוזאַמען מיט די שטראָפען.

אָנגאַפּהענגיג דערפון האָט דאָס מי-ניסטעריום בעאויפטראַגט די לייטער'ס פון די פינאַנץ-אַמטען אָרגרלצייפיהרען אַ פריהערדיגע אונטערזוכונג פון די „אַרוואַלאַציעס“ געגען דעם אומזאַץ-שטייער פאַר 1926 און אָפּהענגיג פונ'ם אויסגאַנג פון דער אויספאָרשונג בעגרע-נעצען די עקזעקוציעס ביז צו די שטייער סלומים, וואָס פאַלען אויס פון די פראַ-ווויזאָריש-קאָרעקטירטע אומזאַץ-סומען.

שטראָפען געגען ווירטסלייט
פאַר האַלטען די הויפען אין אַ נישט-ריינעם צושטאַנד.

(§) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט איז אונזער שטאָט געשאַפען געוואָרען אַ סאַניטאַר-קאָמיסיע אונטער דעם פאָרזיץ פון רעגירונגס-קאָמיסאַר. אין דער קאָמיסיע געהען אריין פאַרשטעהער פון מאַגיסטראַט און פּאָליציי. די קאָמי-סיע נעהמט אַרום איבער די הויזער און שטעלט צוזאַמען פּראָטאָקאָלען געגען די הויז-בעזיצער, וואָס זייערע הויפען געפינען זיך אין אַן'אַנטי-סאַניטאַרען צו-שטאַנד. נעכטען האָט די קאָמיסיע בע-שטראָפט דעם הויז-ווירט פון ציגעל-שטראָסע 7 מיט 7 טעג אונגבערעכנעטען אַרעסט.

יעדער לאָדזער ייד מוז היינט טאָן זיין פליכט!
יעדער מוז קויפען דעם אָפּצייכען פון נאַציאָנאַל-פאָנד!

אויפרוף!

דער יודישער נאַציאָנאַל-פאָנד, וואָס זיין ציל איז אויסצולייזען דעם ארץ-ישראל'דיגען באָדען און איהם מאַכען פאַר אַן'אייגענטום פון גאַנצען יודישען פאָלק, ווענדעט זיך היינט צו אייך — יודר דער פערמיטלונג פון דער אָבצייכענונג, וואָס ווערט היינט פערקויפט אויף די גאַסען פון אונזער שטאָט — מיט'ן היסטאָרישען רוף: „גאולה תתנו לארץ!“ — לייזט אויס דאָס ארץ ישראל'דיגע לאַנד! צווישען די יודישע מאַסען טאָר זיך נים געפינען קיינער —. וועט זיך נישט געפינען קיינער — וואָס זאָל דעם דאָזיגען רוף נישט נאָכקומען. עס וועט זיך נישט געפינען קיינער, וואָס זאָל לויט זיינע כחות נישט שטיצען די נאַציאָנאַלע פערלאַנג-אינסטיטוציע — דעם קרן קימת לישראל.

אַ דאַנק דעם יודישען נאַציאָנאַל-פאָנד זענען אין משך פון די 25 יאָהר, זייט ער עקזיסטירט געגרינדעט געוואָרען 35 לאַנדווירטשאַפטליכע ישובים מ ט טויזענדער יודישע ערד-אַרבייטער. אַ דאַנק דעם קרן הקימת זענען אָן באַשטימטער געוואָרען אַ סך זומפען, געלעגט געוואָ-רען שאָסייען, בעוואַסערט געוואָרען ערד-שטחים און פערפלאַנצט וועלדער.

אָבער די פיזאַנצמעג נרייכט מעגלי-סטע פון יודישען נאַציאָנאַל-פאָנד איז נאָר אַ פאָרבערייטונג צו דער ווייטערדיגער פון דער נאַציאָנאַלער אויפבאָבע פון אויפבויען אונזער לאַנד אויף געזונדע און שטאַרקע נאַציאָנאַלע און סאָציאַלע יסודות.

דער קרן הקימת לישראל העלפט, לויט זיינע מעגליכקייטען, וואָס וויי-לען זיך בעזעצען אויף'ן לאַנד. ער מאַכט נישט קיין אונטערשייד צווישען יונג און אַלט, צווישען פרום און פרייען-דענ-קער, צווישען צוגעהעריגע פון דער, אָדער יענער פאַרטיי. ליידער אָבער זענען זיינע מיטלען בעגרענעצט און דערפאַר איז ער נישט בכוח צו דערמעגליכען די מוזענ-דער און צעהנדליגער טויזענדער, וואָס לעבען נאָך אַ ווירדיגען שאַפענדען אַר-בייטס-לעבען, דאָס בעזעצען זיך אויף'ן לאַנד.

העלפט אַלע אַלע דעם קרן קימת לישראל צו רעאַליזירען זיינע רויליגע צי-לען. העלפט פערשפּרייטען די אידעע פון גאולת הארץ, שטיצט אַפּערליג לטובת דער פערווירקליכונג פון דער דאָזיגער אידעע. געדענקט, אַז יעדער גראָ-שען, וועלכען איהר גיט פאַר'ן קרן הקימת לינדערט דעם באָדען-הונגער פון אונזערע חלוצים און עולים. גיט די מעג-ליכקייט צו עקזיסטירען, לינדערט דעם עקזאַמישען קריזיס און לאַנד.

קויפט היינט אַלע דעם אָבצייכענונג פון קרן קימת לישראל! לייזט אויס דעם ארץ ישראל'דיגען באָדען!

פערוואַלטונג קאָמיטעט פון קרן קימת לישראל אין לאָדז.

* * *

אין דער זאַמלונג בעטייליגען זיך די אַנגעזעהענסטע ציוניסטישע און נאַציאָ-נאַלע מוסדות און עסקנים, די מיטגלי-דער פון דער ציוניסטישער פּראָווינץ-אָר-גאַניזאַציע, יוגענד-אָרגאַניזאַציעס א. אַ. וו. אַלע אַבמייליגטער דאַרפען זיך שטע-לען פּונקטליך צו דער אַרבייט אויף די בעשטימטע פּונקטען און די פאָר יעדער ספּעציעל בעשטימטע שעה'ן.

עס איז צו האָפען, אַז די לאָדזער יו-דישע בעפעלקערונג וועט מיט אַ ברייט-האַנד אונטערשטיצען די היינטיגע זאַמלונג און וועט מיטהעלפען צו פער-ווירקליכען די גרויסע אויפגאַבען פון יו-דישען נאַציאָנאַל-פאָנד.

העלפט לינדערן דעם קריזיס אין ארץ-ישראל — קויפט דעם היינטיגען אָבצייכען!

טראַמוואַי-ליניעס אויף פּושעיאָזר און קילינסקי-גאַסען.

(ע) עס זענען שוין געמאַכט געוואָ-רען די נויטיגע צוגרייטונגען צו בויען די נייע טראַמוואַי-ליניעס אויף פּושע-יאָזר און קילינסקי-גאַסען. אין די נאָ-ענטסטע טעג ווערען געשטעלט סלו-פּעס אויף עלעקטרישע דראָהטען.

אַ גרויסע רענטגען-שטראַהלען-אַנשטאַלט ביי דער קראַנקען-קאַסע.

(ע) די קראַנקען-קאַסע איז צוגעטרע-טען צו בויען אַ גרויסע רענטגען-שטראַה-לען-אַנשטאַלט. דאָס בויען די אַנ-שטאַלט וועט זיך אָנהויבען אין איינינגע וואָכען אַרום.

ווער דאַרף זיך היינט שטעלען אויף די פּאָבאָר-קאָמיסיעס?

(פ) היינט דאַרפען זיך אויף דער ערשטער פּאָבאָר-קאָמיסיע אויף טראַ-גוטאַ 10 שטעלען די פּאָבאָר-אַנגעהע-ריגע פון יאָהרגאַנג 1906, וואָס וואוי-נען אין שטח פון 1. פּאָליציי-קאָמיסאַר-יאַט און וואָס זייערע פאַמיליען-נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען

A. B. C. D. E. F.

מאָרגען דאַרפען זיך אויף דער זעל-בער קאָמיסיע שטעלען צו די פּאָבאָר-אַנגעהעריגע פון זעלבען יאָהרגאַנג, וואָס וואוינען אין שטח פון 1. קאָמיסאַר-יאַט און וואָס זייערע פאַמיליען-נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען:

G. H, Ch. I. J.

אויף דער צווייטער קאָמיסיע אויף זאַקאָנטנאַ 82 דאַרפען זיך היינט מעל-דען די פּאָבאָר-אַנגעהעריגע פון יאָהר-גאַנג 1906, וואָס וואוינען אין שטח פון VII קאָמיסאַריאַט און וואָס זייערע פאַ-מיליען-נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען

A. B. C. D. E. F.

מאָרגען דאַרפען זיך אויף דער זעל-בער קאָמיסיע מעלדען די פּאָבאָר-אַנגע-העריגע פון זעלבען יאָהרגאַנג, וואָס זייע-רע נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכ-שטאַבען:

G. H. Ch. I. J. K.

נייער פאָהר-פּלאַן
פון 15 מאַי 1927 ביז'ן 1 סעפּטעמבער.

לאָדז—פאַבריקס-וואָקזאַל.

נעהען אָב קיין:		קומען אָן פון:	
וואַרשע (ביינאַכט)	1.40	קאַלושקי (ביינאַכט)	1.55
וואַרשע (שנעל-צוג)	7,50	וואַרשע	4.40
קאַלושקי (זונטאָג און חגא-טעג)	9.05	קאַלושקי	7.21
טאַרנאָבזשעג (דורך גאַלקובעק—סלאָפּעטיני)	9.30	קאַלושקי	8.15
קאַלושקי (פון 1 יוני—1 סעפּט.)	10.35	טשענסטאָכאָוו	9.35
קאַלושקי	11.50	וואַרשע	10.40
וואַרשע	14.25	קאַלושקי (פון 1 יוני—15 סעפּט.)	12.35
וואַרשע	15.20	סקאַרזשיסקאָ	13.25
טשענסטאָכאָוו	16.25	וואַרשע	14.40
קאַלושקי	18.05	וואַרשע	16.38
וואַרשע (שנעל-צוג)	18.55	טאַרנאָבזשעג	19.55
סקאַרזשיסקאָ	19.10	קאַלושקי	20.25
וואַרשע	20.10	קאַלושקי	22.15
קאַלושקי	23.45	וואַרשע (שנעל-צוג)	22.45
		קאַלושקי (זונטאָג און חגא-טעג)	23.20

לאָדז—קאַלישער וואָקזאַל.

נעהען אָב קיין:		קומען אָן פון:	
אַסטראָווע (ביינאַכט)	2.01	וואַרשע (ביינאַכט)	1.46
וואַרשע	3.14	אַסטראָווע	3.59
וואַרשע (שנעל-צוג)	6.41	פּאַריז—בערלין (שנעל-צוג)	6.33
וואַרשע	7.14	קראָקע	6.38
פּויזען	8.00	פּויזען	6.59
קאַלושקי	8.10	לאָוויטש	7.43
קוטנאָ	9.03	קוטנאָ	8.43
פּויזען	12.57	אַסטראָווע	8.53
בערלין—פּאַריז (לוקסוס)	13.04	וואַרשע	10.39
וואַרשע	13.15	לעמבערג	10.40
וואַרשע	13,47	וואַרשע (לוקסוס, מאָנטאָג, מיטוואָך, פרייטאָג)	11.58
קוטנאָ	14.10	וואַרשע	12.14
לעמבערג (דורך סקאַרזשיסקאָ)	15.25	פּויזען	13.32
שעראַדז (שבת, זונטאָג, חגא-טעג)	16.40	קוטנאָ	13,45
אַסטראָווע	18.35	קאַלושקי	18.05
וואַרשע (לוקסוס, מאָנטאָג, מיטוואָך, פרייטאָג)	19.13	פּויזען	18.40
לאָוויטש	19.38	פּאַריז—בערלין (לוקסוס)	19,05
קוטנאָ—דאַנציג	20.15	קוטנאָ	20.13
קראָקע (דורך ראַקיטשין)	20.35	וואַרשע	21.13
פּויזען	21,53	קוטנאָ	22.05
בערלין—פּאַריז (שנעל-צוג)	23.14	שעראַדז (שבת, זונטאָג, חגא-טעג)	22.10
קוטנאָ	23.58	וואַרשע (שנעל-צוג)	23,06

5 יאָהר שווערע טורמע
האָט בעקומען דער פּאָליציאַנט, וועלכער האָט ערמאָרדעט זיין עלסטען, וועלכער האָט איהם נישט געוואָלט געבען קיין אורלויב.

(פ) נעכטען איז אין קרייז-געריכט פאַרגעקומען דער פּראָצעס געגען פּאָ-ליציאַנט יאַן קאַשינסקי, וועלכער האָט ערמאָרדעט דעם פּשעראָווניק קראַוועט-שיק פאַר אָבזאָגען צו געבען איהם אורלויב. דעם אַנגעקלאַגטען האָט פער-טיידיגט אַדוו. פּיאָטר קאָהן.

דעם 23. דעצעמבער 1926 זענען די פּאָליציאַנטען יאַן קאַשינסקי און אַלוי-זיגיוש קאָוואַלסקי אַוועק אין דער קאַנ-צעלאַריע פון דער פּאָליציי-שטעלע און געבעטען אורלויב אויף די חגאות.

דער דזשורזשירענדער פּשעראָווניק מאַריאַן לעמי האָט אָבגעגעבען די בי-טעס דעם פּשעראָווניק קראַוועטשיק, וועל-כער האָט פערארדנעט די ביטעס נישט איבערצוגעבען דער ליטונג פון קאָמי-סאַריאַט.

אין עטליכע מינוטען אַרום איז קראַוועטשיק אַליין געקומען אין דער קאַנ-צעלאַריע און ערקלערט בייזע פּעטענ-טען, אַז קיין אורלויבען וועלען זיי נישט בעקומען, ווייל לויט די פאָרשריפטען האָבען זיי זיך געדאַרפט ווענדען דער-וועגען מיט אַ טאָג פריהער. קאַשינסקי האָט געבעטען קראַוועטשיק'ן, אַז מען זאָל איהם דאָלאָוים געבען אורלויב ווייל ער מוז צוגרייטען די חתונה-פאָר-מאַליטעטען. קראַוועטשיק האָט דערויף אויסגערופען: „איהר ווילט חתונה האָ-בען מיט אַ פּראָכטוואָטקע?“ קאַשינ-סקי איז בלייך געוואָרען און אין אַ רוי-הינגען טאָן ווידערהאָלט די ביטע. נאָכ'ן בעקומען אַן'אָבזאָג האָט ער אַן'אויפגע-רעגטער פערלאָזט די קאַנצעלאַריע.

אין אַ געוויסער צייט אַרום איז ער צוריקגעקומען און זיך געווענדעט צום פּשעראָווניק קראַוועטשיק מיט די ווער-טער: „איך פערלאַנג דאָלאָוים אור-לויב, איך מוז פאָהרען אַהיים. עס געהט וועגען דעם כבוד פון אַ פרוי“. קראַוו-טשיק האָט אַן'אויפגערעגטער געשטים-פערט: „אַרויס!“ קאַשינסקי איז אַנ'-אויפגערעגטער אַרויסגעלאָפען און באַלד איז ער צוריקגעקומען און דריי מאָל אויסגעשאָסען אין קראַוועטשיק'ן, אָבער ער האָט נישט געטראָפען. קראַוועטשיק האָט גענומען אַנטלויפען. קאַשינסקי האָט גענומען איהם נאָכלויפען און ווי-טער שיסען. דאָס מאָל האָט ער געטראָ-פען. קראַוועטשיק איז אַנידערגעפאַלען אויף די טרעפּען און אין עטליכע מינו-טען אַרום איז געשטאָרבען.

נאָכ'ן איבערלייענען דעם בעשולדי-גונגס-אַקט האָט דאָס וואָרט בעקומען דער בעשולדיגטער קאַוואַלאָווסקי. קאַ-שינסקי איז זיך מודה אין ערקלערט, אַז ער איז געצוואונגען געוואָרען דעם פעהלער צו בעגעהן, ווייל קראַוועטשיק האָט איהם בעלייזדיגט. ער איז געווען אַזוי אויפגערעגט פון דער בעליידיגונג, אַז ער האָט זיך נישט אָבגעגעבען קיין חשבון און בעגאַנגען דעם מאָרד.

דערנאָך זענען אויסגעהערט געוואָרען 12 עדות, וועלכע געבען אָב ערקלערונ-גען לטובת דעם בעשולדיגטען. זיי גיבען בען איבער, אַז קאַשינסקי איז געווען זעהר אַ רוהיגער מענש, צו וועלכען קיינ-מאָל האָט נאָרנישט געהאַט. דער ערמאָר-דעטער איז געווען אַ בראַטאַלער און אויפגערעגטער מענש. לויט זייער מיי-נונג איז דער מאָרד בעגאַנגען געוואָרען אין אַ מאָמענט פון אויפרעגונג.

דער פּראָקוראָר זאַבינסקי האָט גע-האַלטען אַ שאַרפע רעדע אויספיהרענדיג אַז דער מאָרד איז נישט בעגאַנגען גע-וואָרען אין אַ מאָמענט פון אויפרעגונג. דער אַנגעקלאַגטער איז דעמאָלט געווען ביים פולען בעוואוסטזיין.

דער פערטיידיגער פּיאָטר קאָהן האָט אין אַ לאַנגער רעדע געשילדערט דעם אומבעפלעקטען לעבען פון אַנגע-קלאַגטען און געפאָדערט אַ מילדע שטראָף פאַר איהם.

אין לעצטען וואָרט האָט דער בעשול-דיגטער ערקלערט: איך בעדויער דאָס וואָס איך האָב געטאָן, אָבער קראַוועטשיק האָט מיך געצוואונגען דערצו.

נאָך אַ בעראַטונג האָט דאָס געריכט אַרויסגעגעבען אַן אורטייל, לויט וועלכען קאַשינסקי איז פאַר'משפט געוואָרען אויף 5 יאָהר שווערע טורמע און פער-לירען אַלע רעכט. די צייט פון זיצען ביז'ן פּראָצעס ווערט איהם פערעכענט. די פרוי פון אַנגעקלאַגטען דערהערענ-דיג דעם אורטייל, האָט גע'חלש'ט אין געריכטס-זאַל.

טעאַטער „סקאַלאַ“

ווייטערדיגע גאַסטראָלען פון די אַרטיסטען ליבלינגע פון לאָדזער פּובליקום: א. פּאַליאַקאָוו, ל. ראַבינאָוויטש, א. אַניעלאַ, ב. באָריסאָוואַ.

שבת 3,30 נאָכמ. צו בילינע פרייזען פון 80 גר. ביז 2,50

אַ נאַכט פון ליבע

אין 3 אַקטען פון רייזעלמאַן

צום שלום פּאַט און פּאַטאַשאָן

ראָל פּאַט—פּאַליאַקאָוו, פּאַטאַשאָן—ראַבינאָוויטש

שבת, 8.45 אָוונט קאַווקאַזער ליבע

אין 3 אַקטען פון פריימאַן, מוזיק פון פרץ סאַנדלער. הויפּט-ראָלען: לאַזאַר מאַרקאָוויטש—פּאַליאַקאָוו, ציניוטאַ—באָריסאָוואַ, איסאַק—ראַבינאָוויטש.

1-טער אַקט: קינאָ-בילד דאָס אָפּפאָהרען פון איסאַק'ן פון מאָסקווע נאָך קאַווקאַז. | 2-טער אַקט: אויף די קאַווקאַזער בערג. 3-טער אַקט: דער יום-טוב אין קאַווקאַז

צוזאַמען מיט אונזער בעקאַנטען אַנסאַמבל: פרויען: אַניעלאַ, באָריסאָוואַ, בעזמאַן, גאָלדשטיין, פּאַדערמאַן, מאַכאַראָווסקאַ. מענער: פּאַליאַקאָוו, ראַבינאָוויטש, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, באַלבירסקי, פּאַליאַנסקי, צריעל, אייזענבערג.

מוזיק אונטער דער לייטונג פון ל. זעלמאַן. אַדמיניסטראַטאָר: א. בעזמאַן.

ביהנע טעכניקער: מאַלאַ-אָטסקי. בילעטען אין קאַסע פון סקאַלאַ. נאָרדעראַבע פרייז!

אַנאָנס: ביז שבת ד. 28-טען מאַי ווערט נישט געשפּילט.

ווידער א טויטער קערפער אין א וואליזקע.

די ווארשאווער קרימינעלע סענסאציע זיך איבערגע'חזר'ט אין לאנדאן.

די גרעסטע לאנדאנער דעטעקטיוועז וואכען זיצט איינציגע טעג א געהיימניספולען פערברעכער, וואס האט אויפ'ן וואקזאל פון טשארינג גראס דעפאנירט א קופער, אין וועלכען מען האט שפעטער געפינען א צעשניטענעם קערפער פון א פרוי.

די אויספארשונג האט שוין אויסגעפינען געוויסע שפורען פונ'ם פערברעך און מען האפט, אז דער פאליציי וועט ענדליך געלונגען צו דערגעהן די סבות פון אט דעם אויסטערלישען מארד.

די געשיכטע מיט דעם קופער שטעלט זיך פאר אויף פאלגענדען אופן: פאריגע וואך איז אויפ'ן וואקזאל ערשינען אנ' אונבעקאנטער מאנספערזאן, וועמענס אויסזעהן די בעאמטע קענען זיך מעהר נישט דערמאנען, ווייל עס איז דעמאלט גראד געווען א גרויס געדראנג ביי דער באגאזש-עקספעדיציע. ער האט איבערגעגעבען די בעאמטע א גרויסען קופער זאגענדיג: „איך וועל דעם קופער נאך היינט אבנעמען". האט גענומען א קוויט און איז אוועק.

מיט א האלבער שעה שפעטער האט דער שטיקעל-פוצער, וואס שטעהט נעבען וואקזאל געזעהן, ווי פון א דורכפאהרענדען אויטא ווארפט עמיץ ארויס א קוויט. דער שטיקעל-פוצער האט דעם קוויט אויפגעהויבען און צו זיין איבערראשונג זיך איבערצייגט, אז דער קוויט איז פון א באגאזש, וואס איז נאר וואס דעפאנירט געווארען אויפ'ן וואקזאל.

ער איז אוועק אויפ'ן וואקזאל און האט איבערגעגעבען דעם קוויט, זאגענדיג, אז ער האט איהם געפונען נישט ווייט פון וואקזאל. די בעאמטע האבען דעם קוויט צוגענומען, זייענדיג זיכער אז דער אייגענטימער פון דעם קוויט האט פערלוירען און ער וועט זיך בעשטימט מעלדען נאך דעם זעלבען טאג.

עס איז פערביי א טאג און קיינער האט זיך נאך דעם קופער נישט געמעלדעט. אינ'ם צימער וואו דער קופער האט זיך געפונען, האט מען אבער דערשפירט זעהר א שלעכטען ריח. מען האט דעריבער בעשלאסען דעם קופער צו עפענען. מען האט אין דעם קופער געפונען פרויען קליידער וואס זענען געווען צונויפגעקנוילט ווי שמאטעס און א גרויסע שאכטעל. אין דער דאזיגער שאכטעל האבען זיך געפונען צעפערטעלטע טיילען פון א פרויען-קערפער.

די פאליציי איז תיכף פערשטענדיגט געווארען וועגען דער שרעקליכער ענטדעקונג. עס איז אנגעקומען א מעדיצינישע קאמיסיע, וועלכע האט פעסטגעשטעלט, אז דער מערדער האט דעם קרבן אפגעשניטען דעם קאפ, וועלכען מען האט אבער אין דער שאכטעל נישט געפינען. וואהרשיינליך האט דער מערדער אזוי ארום געוואלט שוועהרער מאכען די אויספארשונג צו דערגעהן די שפורען פון מארד.

די פאליציי האט באלד פערשטענדיגט זיך מיט אלע פארט-שטעט און אלע פאליציי-קאמיסאריאטען. בינו לבינו האט מען אויסגעפונען דעם שאפער, וואס האט געפיהרט דעם געהיימניספולען מערדער פון דעם וואקזאל. דער שאפער האט געזאגט, אז זיין פאסאזשיר וועלכען ער האט אין קריטישען טאג געפיהרט פון וואקזאל איז א מאן פון בערך 50 יעהריגען עלטער, ער דערמאנט זיך אבער נישט גענוי, ווי ער האט אויסגעזעהן.

דאן האט די פאליציי אויך אונטערגענומען שריט צו דערגעהן, ווער עס קען זיין דער פ. אויסטין, וועמענס נאמען עס איז מיט קליינע אותיות געווען אויפגעשריבען אינוועניג אויף דער דיק פון דער שאכטעל.

אין פערלויף פון 27 שעה איז מען דערגאנגען, אז דער פ. אויסטין וואוינט אין האמסטעד. אין פאליציי-קאמיסאריאט האט ער דערצעהלט, אז ביי איהם אין הויז איז געווען א יונגע גוווערנאנטקע, וואס איז זייט 8 טעג פערשוואונדען, היות אבער, ווי זי האט זיך געקליבען צו פאהרען צו איהרע קרובים אויפ'ן דארף, רעכענט ער וועט מסתמא צוריק קומען.

מען האט אויסטינען געוויזען די קליידער פון דער פרמארדעטער און ער האט ווירקליך דערקענט די קליידער פון זיין גוווערנאנטקע.

דער חשד איז געפאלען אויף א געוויסען מאנספערזאן, וואס האט געהאט בעציהונגען מיט דער גוווערנאנטקע.

„קאווקאזער ליבע"
ווערט געשפילט
אין טעאטער „סקאלא"
שבת, ד. 21-טען ד. ח.

שדכנות און חתונות ביי יידן אין אמאליגע צייטען:

(ענדע פון זייט 4).

גוישוועגדיגקייט חתונה צו מאכען די טעכטער, ווען זיי זענען נאך געווען גאר קליין. אט וואס עס שרייבט וועגען דעם א יודישער מחבר אין צוועלפטען יאהרהונדערט, אין דער צייט פון די קרייץ-צוגען:

„דער מנהג אונזערער, שרייבט דער מחבר, צו פער'קנס'ען די טעכטער נאך איידער זיי ווערען צוועלף יאהר, קומט דערפון, וואס די צרות און פערפאלגונגען ווערען גרעסער און גרעסער פון טאג צו טאג, און ווען עמיצער פערמאגט צו געבען נדן זיין טאכטער, האט ער מורא, אז מארגען וועט ער שוין נישט זיין אומשטאנד דאס צו טון און זיין טאכטער וועט מוזען פערזיצען הערען".

אין פערצעהנטען יאהרהונדערט איז די לאגע נאך ערגער געווען. א חוץ וואס מען איז נישט געווען זיכער, צי מען וועט שפעטער האבען נדן פאר דער טאכטער, איז נאך דערצו געווען א דוחק אין חתונאטס-פעהיגע מענער. אט וואס עס שרייבט א יודישער מחבר פון יענער צייט:

„דער פערבאט פון דעם תלמוד גיט צו פערהייראטען די קינדער, ווען זיי זענען נאך קליין, איז גילטיג נאר פאר אזעלכע צייטען, ווען א'סך יודישע פא[מיליעס] וואוינען צוזאמען אין דע[ר] זעלבער שטאט. איצט אבער (נאך ד[י] קרייץ-צוגען), ווען אונזער צאהל אי[ז] פערקלענערט געווארען און מיר זענע[ן] צעזייט און צעשפרייט, זענען מיר זי[ך] נוהג חתונה צו מאכען מיידלעך אונטע[ר] דעם עלטער פון צוועלף, ווען נאר ע[ס] מאכט זיך א פאסיגער מאן".

דאס וואס מען האט פערהייראט קינ[ד]ער אזוי יונג, האט געפיהרט צו מאנכ[ע] שלעכטע רעזולטאטען אין יודישען לע[]בען. אזוי ווי א יונג יונגעל, נישט לאנ[ג] נאך בר-מצוה, איז נישט געווען אומשטאנ[ד] צו פיהרען און אויסצוהאלטען אליין [א] הויז, איז ער געוועהנליך געווארען [א] קעסטניק ביי דעם שווער. דאס האט זעלבסטפערשטענדליך געהאט א שעדליכ[ע] ווירקונג אויף די יונגע איידעמלעך, ווייל זיי האבען זיך אנגעוואוינט צו זיי[ן] אפהענגיג פון שווער און זענען אפט געווארען דורך דעם אונפעהיג זיך צ[ו] שטעלען אויף די אייגענע פיס.

(דאס ווייטערע קומט).

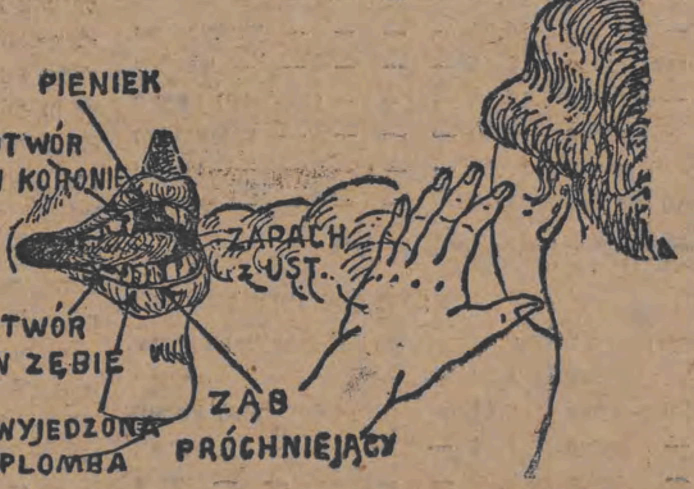

גערנוויליג ווערט אבגעטויט
יעדעס טיפע געפיהל פון סימפאטיע אדער ליבע צו זיך אליין אויב מען נעמט נישט אן בעצייטענס קיין מיטלען געגען אונאנגענעהמען גערוך פון מויל, וועלכער ווערט נאר בעזייטיגט דורך
FERMENTINA
דער בעסטער מיטעל געגען שלעכטען ריח פון מויל.
פערמענטינא קאנסערווירט די ציינער, שטארקט די דזשאנסלעס, בעזייטיגט דעם שלעכטען ריח פון מויל און מאכט דעם טעם אנגענעהם.
הויפט-סקלאד אויף פוילען: ROMAN WŁODARSKI WARSZAWA, Lubieckiego 5
צו בעקומען אין אלע אפטייקען, אפטייק-סקלאדען און פערפומעריע-געשעפטען. פרייז זל. 2.75 פיר שטיק. ווען מ'קריגט נישט, דארף מען זיך ווענדען צום הויפט-סקלאד אויף פוילען. פאר קונים פון דער פראווינץ ווערט ארויסגעשיקט נאכ'ן בעקומען פאראויס 3 זל. אדער 3.50 אויף א נאכנאהמע. היט זיך פאר פעלשונגען!
פערטרעטער אויף בעזונדערע שטעט אויף אייגענער רעכנונג ווערט געוואונשען.

8-kl. Gimnazium żeńskie
Eug. Jaszuńskiej-Zeligmanowej
Południowa № 18.
די איינטריטס-עקזאמענס לויט א לעקציע-סיסטעם קומען פאר דעם 30. און 31. מאי 4 א זייגער נאכט. ביטעס אין אלע קלאסען נעמט אן די קאנצעלאריע פון גימנאזיום טעגליך פון א זייגער 10—12 און פון 5—7 נאכט. אין די קלאסען A און B ווערען אנגענומען אויך יונגלעך. דער שכר-לימוד איז פון 70 זלאטיס א קווארטאל. ביים גימנאזיום א מוסטערהאפטע פרעבעל-שולע פאר קינדער פון 4 יאהר אן.
2023

ZAKŁAD ŚLUSARSKO-MECHANICZNY
F. MOTYL, Łódź (Majster Cechowy)
Zawadzka 19 — telef. 55-42
Firma egzystuje od roku 1895.
אויספערטיגונג פון זעמטליכע שלאסער און מעכאנישע אויפארבייטונג, זאוי פרעסען און פארמיר-אייזען, צענטריפוגען און פערבער-קעסעל, ווי אויך זעמטליכע מאשין-רעפעראטורען.
ספעציאליטעט: אויסגעצייכנעטע שווייסונג אויך שניידונג פאר אלע מעטאלען אונטער גאראנטיע.

Wąsy u pań
szpetne owłosenie na rękach i nogach niszczy „Antarin". Wypróbowany ze znakomitym skutkiem Cebulki włosowe powoli zamierają. Zł. 8. Dr. Caspary & Co, Gdańsk. 1650

Chorzy na cukrzycę
otrzymują bezpłatnie dokładną broszurę Nr. 10. Dr. Hugo Caro, Sp. z o. o. Gdańsk.

צו פערקויפען
א אויטאבוס קען אויך זיין א לוקסוס-אויטא. מעלדעס געהיינשען.
זאוואדזקא 16 a אין פאפיר-געשעפט. 2032

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, מעלצען, ניי-מאשינען, גארדעראבען א.ז.וו.
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. הויצמאן נארוטאוויטש 19 (דזיעלנא)
אין מעבעל-געשעפט (פריוו.-וואוינ.) שטאקענקיטש 29 ביי מיר איז שטענדיג פערט. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Cierpienia płuc i gardła
Pouczającą broszurę № 11 bezpłatnie wysyła Dr Hugo Caro, G. m. b. H., Gdańsk.

Dr Feliks Bornstein
Cegielniana 4
טעלעפאן 34-90.
ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנק
נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

Dr H. Spira-Bornsteinowa
Cegielniana 4
טעלעפאן 34-90.
ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנק
נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

פויליש ווערט ערלערנט גרינדליך אין א קורצער צייט.
צו ערפאהרען: ווסכאדניא 29, ה. 3.

דער בעוואוסטער מאריאנער
ל. בערמאן
נארוטאוויטשא 42

Dr. Prybulski
זאוואדזקא 1
טעלעפאן 25-38

שיר ושבחה. לאשר זכה, בזאת הברכה, לזמר פכח, ה"ה הש"ץ המפורסם הר' משה קוסעוויצקי, מווילנא.

מה מאד ישמח לבנו
שמועה טובה תדשן נפשנו
החזן מווילנא בא לעירנו
קוסעוויצקי שמו נודע לתהלה
קולו קול אדיר בתפלה
סלה נקבל פניו בגילה
עדיין בזמרותיו לתחיות הקהלה
וישמיענו שגית עם המקהלה
ישמח משה במתנת קולו
צור ישראל קומה בגורלו
קרבה העת שצפינו וחכינו
יתפלל בשבת בחוקותי „בפילהארמאניע"
פתח דברי יאירו בברכה
נצח להושע ממעון המערכה
חן להמצא באזני שומעיך
ספר טוב כגודל מוריך
האיש משה יתגדל בהונו
כסף וזהב ירבה במעונו
הצלחתו ישגשג ברוב גאונו
נצח בצהלה לכבדנו מגרונו.

יום ח' לסדר „ונתתי אדיכם" שנת לסוטר'תך, לודז
פנחס הכהן הארנשטיין.

2 טיכטיגע אינקאסענטען
קענען זיך מעלדען אין הילפס-פעראיין „תומכי אורחים" פאמארסקא 18. אפען פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 10 אוונט.
דאס סעקרעטאריאט.

הכחשה ואזהרה.
אזוי ווי א יונגערמאן מיט דעם נאמען חיים מענדראוויטש, אויף נאווא-זגיערסקא 1, פרובט זיך, דאס ער האט כלומרשט ביי אונז געג'גט זיין ווייב פעסא דאווידאוויטש פון קאבין, און בעהיימליך א קויטעל פון א גט, ערקלערען מיר, אז דאס איז א שקר מוחלט, ער האט זיין ווייב נישט געג'גט, און ער טאר נישט חתונה האבען.
בד"ץ פה לאדז.

א זעצער
ווערט געזוכט אין דער דרוקעריי און פאפיר-געשעפט פון מ. י. קוטאס, קילינסקי 18.

וויכטיג פאר דאמען- און הערען-שניידער!
אין דער בעקאנטער לאנג-יעהריגער פירמע
מ. ראזענבערג
פיעטריקאווער 14,
ווערט אנגענומען צום פליסירען און דעקאטירען ווי אויך מערישקעס צו קאנקורענץ-פרייזען. גאראנטירט פאר רעכע ארבייט.
פאר מאנדייטערס — ראבאט.

פאר 3 זל., עלעקטריש-ליכט אין שטוב
קען יעדער בעקומען אויסצוצאהלען וועכענטליך פער יעדען פ.
פ. לעוויך,
קאנסטאנטינער 58,
פראנט-געהעלב.
בעם. עלעקטרישע לאמפען און גאז-שאטעס מיט 25% ביליגער פון צעניק.
קאנצעסירט דורך דער לאדזער עלעקטראהנגיע.

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?
פארוואס לויפט יעדער אין ביורא פיעטריקאווער 17 ? ואמרת אליו, זאלסט דו איהם זאגען, אז אין דעם ביורא פיעטריקאווער 17, דורכגאנג (זאכאדניא 52) ווערט לויט'ן אוסטאוו בעהיסענהאפט ערלעדיגט אלערליי ביטעס, קלאוזולעס זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, עפאזיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען — וועגן קאנצעסיעס, פעטער אין קאמיסאר.-זשאנדר, ביטעס אין אלע פאליציי-בעצירקען, שות-פות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דאראוויזנעס, קארגע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
שנעל, רעיעל און ביליג!
מיט אכטונג י. מאנעלא רעכטסקאנסולענט
פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

וויכטיג פאר דאמען!!!
מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלעגאנטסטע היטע איבערארבייטע איך אויך געבנליך
נור פאר 2.50 זל.
ניי. געדענקט די אדרעס: 23 זאוואדזקי 23
אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.
ווערען געמאכט זיידענע, שטרוי מיט זיידע אויך פילץ-היטען אין אלע פארבען אין מיינסטער
בעם. נאר פאר 7 זל. אויספיהרונג „TOPA"

ביליג און גוט!
ספארט-וואגען . . . . . 58.— זל.
קינדער-בעט מיט ניקעל און שטעק, מאטראץ אמעריק. — 65.— „
בעצלעך מיט א שטעקע — 30.— „
פארערט איבעראל!
די גארענטירטע פעלד-בעטען מיט דער פירמע
„PALMA-PATENT"
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85
הורט. פאר רעיעקטס גארענטירט. דעטייל.

לעטשניצע
זגערסקא 17, טעל. 16-33.
אלערליי קראנקהייטען ווערען עמפאנגען דורך ספעציאליסטען-דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אוונט.—מאסאזש, עלעקטריזאציע, פאקען-שטעלען, קינסטליכע בערגזאנ-ן-בעשטראלונגען, אימפונגען נעגען שקארלאטינע.

ארלע יודען
ערלעדיגען זייערע רעכטס-קאנסולטען-ארבייטען אינם לאנגיעהריגען קאמפעטענטען-ביורא
זינגער, זאכאדניא 36
פראנט, פארטער.

אנאנסען-פרייז: פאר א פעטיט-שורה פאר'ן טעקסט 16 גראשען, פרעטאן 24 גר., אין טעקסט 49 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. צוגלייך דער שטאט—מיט 50% טייערער.
אבאנעמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעלגיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1.25 דאלאר.
Redaktor-wydawca: E. Hamburski. Tłocznia B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16